ΔΑΦΝΗ

Περιοδική έκδοση, προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε. Έτος 7ο Φύλλο 16ο Ιούλιος 2006

Ι. Ναός Αγίου Παντελεήμονα Δαφνώνα, Ξάνθης

Ι. Ναός Αγίου Παντελεήμονα Δαφνώνα, Χίου

Το πρόστιμο του χρόνου

Χθες διασταυρώθηκα στης μνήμης το φανάρι,
καθώς τ` αμάξι οδηγούσα βιαστικά,
με φορτηγό που στην καρότσα του είχε πάρει
τα χρόνια που έψαχνα προχθές τα παιδικά.

Πώς ξάφνου πλήθυνε η κίνηση του δρόμου
και χάθηκα σε νοσταλγίας ατραπούς!
Πώς στην παλιά καρότσα τράκαρα του χρόνου
και με τους πίσω με παρέσυρε τροχούς!

Ο πόνος ήρθε τροχονόμος για μια κλήση
μ` ένα βαρύ μολύβι, κίτρινα χαρτιά.
Μα, όταν ταυτότητα μου ζήτησε, με θλίψη
του `δειξα μόνο τα μαλλιά μου τα σταχτιά.

Πάτησα γκάζι μπρος στο κόκκινο φανάρι
και την ταχύτητα άφησα να λυτρωθεί.
Κι αν η ζωή θέλει το πρόστιμο να πάρει,
μάταιος κόπος. Έχει ήδη πληρωθεί.

«Κηλίδες» Τζένη Συρρή-Χαννάκη

Πολιτιστικός, Επιμορφωτικός, Εκδοτικός Οργανισμός Δαφνώνα Χίου

Περιοδικό

ΔΑΦΝΗ

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία

*****

Τεύχος 16, Ιούλιος 2006

*****

ISSN: 1108-9016

*****

www.dafninet.gr

E-mail: info@dafninet.gr

*****

Υπεύθυνος έκδοσης, σύνταξη, σελιδοποίηση, εκτύπωση, επικοινωνία, Copyright, Βαγγέλης Ρουφάκης

Δαφνώνας, Χίος 82100

*****

Τηλέφωνο-Φαξ: (22710) 78-353

Κινητό: 6942 026026

E-mail: vroufak@otenet.gr

Εν όψει… Δημοτικών εκλογών

«...Οφείλει επίσης, ο ηθικός και ιδεολόγος πολιτικός να αποφεύγει την δημαγωγίαν, ήτις μάλιστα ευρίσκει πρόσφορον έδαφος εις τον πολλαπλασιασμόν των ενδεών του έθνους, όταν προ πάντων αύτη δεν αποβλέπει εις κοινήν των πολιτών, αλλ` εις ιδίαν αυτού ωφέλειαν, ως και τας συνήθεις μεταξύ των δημαγωγών διχονοίας, διότι αύται ανοίγουσιν την πύλην δι` ης εισέρχεται η δουλεία εις το έθνος, χωρίς καν να γίνει αντιληπτή. Αν ο πολιτικός είναι προικισμένος με την τέχνην της ρητορικής δεν πρέπει να την χρησιμοποιεί προς δημαγωγίαν, αλλ` εις την βελτίωσιν των ηθών και της πολιτικής κοινωνίας, διότι τότε μόνον καθίσταται αύτη λογικών ανθρώπων τέχνη…»

«Ο Αδαμάντιος Κοραής περί πολιτείας και δικαίου»
Θεοδοσίου Γ. Κοκκαλιάδη - Γεωργίου Π. Μουτάφη

***

Πολιτική, πολίτευμα, πολιτικός

- Οι περισσότεροι πολιτικοί πιστεύουν σε μια παροιμία: «Το `να ψέμα σώζει τ` άλλο και τα δυο την ψήφο μας».
- Στην πολιτική, η δάδα του πνεύματος δεν χρησιμοποιείται για τον φωτισμό των πολιτών, αλλά για την ανάφλεξη των παθών.
- Ο πολιτικός ή πουλάει ιδεολογία ή έχει πουληθεί σε ιδεολογία.
- Όσο πιο αγγελικό πρόσωπο έχει η πολιτική, τόσο πιο σατανική είναι.
- Οι κακοί πολιτικοί ψεύδονται, οι καλοί διαψεύδονται.
- Κάθε πολιτική, υποτάσσει την αλήθεια στο ιδεολογικό της δόγμα και την κομματική σκοπιμότητα. Αυτό όμως επωάζει τη φθορά της.
- Ο επιτυχημένος πολιτικός επικαλείται συχνά την αλήθεια που δεν συμπαθεί, τον λαό που δεν υπολήπτεται και το θεό που δεν πιστεύει.
- Πολιτικός είναι αυτός που η φιλοδοξία του αδιαφορεί για την ευμετάβλητη γνώμη του πλήθους.
- Τι περιμένετε από μια πολιτική ιστορία, που χρόνια τώρα στην εντατική, ούτε πεθαίνει ούτε ζει;
- Ο κακός πολίτης θέλει να χτίζει το σπίτι του με ογκόλιθους και τα τείχη της πόλης του με τούβλα.

«Γνωμολογικό Λεξικό» Ιάσων Ευαγγέλου

Ταξιδεύοντας...

Μανία φυγής με έχει πιάσει τελευταία, αφού πριν γυρίσω από ένα ταξίδι, σκέπτομαι το επόμενο.
Έτσι λοιπόν ενέδωσα στην πρόσκληση του Γιακουμή από τη Ρόδο (φίλου αδελφικού από την Αμερική) και στις 28 Φεβρουαρίου, βρέθηκα στο νησί του Διαγόρα. Μια εβδομάδα που έμεινα εκεί, πέρασα θαυμάσια. Φρόντισαν γι` αυτό οι παλιοί καλοί μου φίλοι, αλλά και οι καινούργιες, αξιόλογες γνωριμίες που είχα την τύχη να κάνω. Με τη Ρόδο όμως θα ασχοληθώ στη σελίδα οκτώ, γράφοντας εδώ για κάτι άλλο.

Από το πάρκο «Ροδίνι», Ρόδου

Το ταξίδι μου στη Θράκη θα σχολιάσω πρώτα και την επίσκεψή μου στο Δαφνώνα της Ξάνθης (ναι καλά διαβάσατε). Στο πανέμορφο χωριό-οικισμό του Δήμου Σταυρούπολης, που εδώ και τέσσερα χρόνια είχα επισημάνει και πρώτη φορά επικοινωνήσει, αλλά μόλις στις 12 Μαΐου κατάφερα να επισκεφθώ και να υποσχεθώ στον εαυτό μου και τους… συγχωριανούς μου, ότι οι επισκέψεις μου στο εξής θα είναι συχνές.
Με τον φίλο Κώστα Αμπανούδη φτάσαμε στην Κομοτηνή την Τετάρτη 10 Μαΐου αργά το βράδυ. Επισκεφτήκαμε τη γυναίκα του ηθοποιό Ελένη Αμπανούδη που ήταν εκεί (διαβάστε στη σελ. 7).
Την Παρασκευή (12-5) με το αυτοκίνητο που είχα νοικιάσει, ξεκινήσαμε για Ξάνθη ο Κώστας, η Ελένη, η φίλη της Θάλεια Σκαρλάτου (ηθοποιός του Κρατικού Θεάτρου Β. Ελλάδος) κι εγώ.
Φτάσαμε μεσημέρι περίπου στο Δαφνώνα. Ο Σάββας που έπρεπε να βρω (με είχε συστήσει η εξαδέλφη του Σοφία που ζει στη Χίο), δεν ήταν στο μαγαζί του. Μόνο το σκυλάκι του βρήκα εκεί. Όταν πήγαμε για καφέ στην «Πλατεία», γνωρίσαμε την Φρειδερίκη κρεοπώλη του χωριού, που εκτός του ότι ήταν ο πρώτος άνθρωπος που γνωρίσαμε εκεί, μας έδωσε τις πρώτες πληροφορίες, μας κέρασε καφεδάκια, μας χάρισε το χαμόγελο και την καλοσύνη της. Όταν αργότερα ήλθε ο Σάββας και ο Νίκος (Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου), δοκιμάσαμε τα νοστιμότατα ντόπια κρέατα, ήπιαμε και δυο ρετσίνες, παρά τη συγκίνηση που μου είχε κόψει την όρεξη.
Είπαμε πολλά, σχεδιάσαμε περισσότερα και διαπιστώσαμε πως έχουμε απέναντί μας καλούς και τίμιους ανθρώπους. Δεν γνώρισα βέβαια πολλούς αλλά οι λίγοι που ήταν στο καφενείο-ταβέρνα, μίλησαν και στους άλλους κατοίκους που είδαν με καλό μάτι την επίσκεψή μας και τις προτάσεις μας για επικοινωνία. Με περίμεναν την Δευτέρα το βράδυ (15-5) αλλά εγώ έφυγα το μεσημέρι για Αθήνα. Δώσαμε όμως αμοιβαία υπόσχεση να βρεθούμε το καλοκαίρι με επισκέψεις που θα ανταλλάξουμε και να βάλουμε τις βάσεις (σε συνεργασία με τους πολιτιστικούς μας φορείς και τους υπεύθυνους της τοπικής αυτοδιοίκησης), για περαιτέρω συνεργασία.
Αγαπητοί φίλοι, κάτοικοι του Δαφνώνα Ξάνθης. Ευχαριστώ που με δεχτήκατε. Ευχαριστώ για τη φιλοξενία σας, όπως ευχαριστώ τον Στέφανο Μιχαηλίδη και την κόρη του Σοφία απ` το χωριό σας που ζουν στη Χίο, για τη βοήθεια τους.
Σας περιμένουμε και να μας περιμένετε.
Καλή αντάμωση.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Το αυτοκίνητο του Σάββα κι απέναντι το κρεοπωλείο της Φρειδερίκης

Η Ελένη, η Θάλεια, ο Μανώλης (καφετζής), ο Κώστας, ο Σάββας και πίσω χωριανοί που είχαμε μιλήσει νωρίτερα

Ένας... Δαφνώνας στη Ξάνθη,

Τριάντα δύο χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Ξάνθης και λιγότερο από έξι χιλιόμετρα μετά την Σταυρούπολη, έδρα του ομώνυμου Δήμου, λίγο πιο πάνω από τον ποταμό Νέστο και πνιγμένο στο πράσινο το χωριό-οικισμός που έχει τ` όνομα του δικού μας χωριού στη Χίο.

Δαφνώνας!

Έχει ίδιο πολιούχο τον Άγιο Παντελεήμονα (που ο περικαλλής ναός του στολίζει το εξώφυλλο του Περιοδικού, μαζί με το δικό μας και το χαραγμένο στύλο με τ` όνομα «Δαφνώνας», κάθετα.

Έχει γύρω στους 250 απλούς και καλόκαρδους μόνιμους κατοίκους. Το καλοκαίρι αυξάνονται πολύ, αφού έρχονται κι οι ξενιτεμένοι. Οι μόνιμοι κάτοικοι του Δαφνώνα είναι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, μικροεπαγγελματίες και… συνταξιούχοι.

Πότε ιδρύθηκε το χωριό δε γνωρίζουμε, αφού η ιστορία του χάνεται στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Το παλιό (τούρκικο) όνομά του, Μάμοτλη. Δαφνώνας ονομάστηκε μετά την απελευθέρωση της Θράκης και την ανταλλαγή των πληθυσμών. Τότε κατοικήθηκε από πρόσφυγες του Πόντου και των παραλίων της Μικράς Ασίας.

Ένας δρόμος στο κέντρο του χωριού (ανατολή-δύση), περνά από την πλατεία όπου η εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονα, τα καφενεία, οι ταβέρνες και γενικά το «εμπορικό κέντρο». Παλιά γραφικά σπιτάκια και πολλά καινούργια όλα φτιαγμένα ή επισκευασμένα με γούστο και σε απόλυτη αρμονία με το περιβάλλον.

Σε απόσταση ενός περίπου χιλιομέτρου κατηφορίζοντας νότια του χωριού, περνούν οι γραμμές του τρένου με παλιά στάση που σήμερα σταματάει μόνο ο συρμός που κάνει το τοπικό δρομολόγιο Δράμα-Ξάνθη, «κατά παραγγελία».

Λίγες δεκάδες μέτρα πιο κάτω ο πανέμορφος Νέστος και ο χώρος εκδηλώσεων του χωριού. Εκεί γίνονται πολλές αξιόλογες εκδηλώσεις με πρώτη και καλύτερη τη συναυλία (με μεγάλα ονόματα), που κάθε χρόνο έχει καθιερωθεί να γίνεται στις 28 Ιουλίου, την επομένη δηλαδή του πανηγυριού του Αγίου Παντελεήμονα και συγκεντρώνει πάνω από τρεις χιλιάδες κατοίκους των γύρω χωριών και όχι μόνο.

Στις εκδηλώσεις πάντα μπροστάρης ο Πολιτιστικός Σύλλογος του χωριού «Η Δήμητρα» που ιδρύθηκε την περασμένη δεκαετία με πρόεδρο σήμερα τον Νίκο Εφραιμίδη, νέο άνθρωπο με όρεξη για δουλειά.

Ο Σύλλογος οργανώνει κάθε χρόνο εκδρομή σε κάποιο μέρος της Ελλάδος. Τώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές ο Σύλλογος πραγματοποιεί εκδρομή στην Πελοπόννησο αφού όπως μου είπαν ήταν αργά να την ακυρώσουν για να έλθουν στη Χίο. Θα έλθουν όμως του χρόνου. Μέχρι τότε, μικρές ομάδες θα ανταλλάσσουμε επισκέψεις να γνωριστούμε περισσότερο και να ενισχύσουμε περαιτέρω τους δεσμούς που φαίνεται ότι ξεκίνησαν αρκετά ισχυροί από την πρώτη στιγμή.

Δη. Πε. Θε. Κομοτηνής και... άλλα

Αφορμή για το ταξίδι στη Θράκη (με το οποίο σας ζάλισα), στάθηκε η Χιώτισσα ηθοποιός και καλή μου φίλη Ελένη Αμπανούδη, που συνεργάστηκε με το Δη. Πε. Θε. Κομοτηνής στο «Party...κομμάτια» του Χάρολντ Πίντερ.

Χάρη στην Ελένη λοιπόν γνώρισα αξιόλογους ανθρώπους στην Κομοτηνή, είδα πολλά μέρη της Θράκης με αποκορύφωμα την επίσκεψη στο Δαφνώνα Ξάνθης, όπως ήδη ανέφερα σε προηγούμενες σελίδες.

Την παράσταση την είδα δυο φορές, και δεν τη χόρτασα. Η Ελένη μάγεψε με την τέλεια απόδοσή της. Ξεχώρισε και τίμησε με το παραπάνω την εμπιστοσύνη που της έδειξε ο Χιώτης καλλιτεχνικός διευθυντής Δημ. Παπασταμάτης όταν την κάλεσε στην Κομοτηνή. Συγχαρητήρια.

Συγχαρητήρια επίσης σ` όλους τους ηθοποιούς (ιδιαίτερα στον Μ. Σορμαΐνη και Κ. Λειβαδίτη) και στους άλλους συντελεστές της παράστασης.

Το χαριτωμένο θεατράκι του Δη.Πε.Θε. μου άρεσε πολύ και πιστεύω πως η πολιτική βούληση όπου υπάρχει, κάνει θαύματα.

Τα δημόσια έργα που γίνονται στη Θράκη γενικά, είναι φτιαγμένα με γούστο και καλοδουλεμένα. Μάλλον εκεί τους… πληρώνουν. Γιατί στον τόπο μας, δημιουργείται η εντύπωση πως γίνονται όλα… αγγαρεία.

Θα μπορούσα να γράψω ολόκληρο βιβλίο για το πώς πέρασα, ποιους γνώρισα και πού πήγα.

Ξεχωρίζω τις όμορφες στιγμές στο ξενοδοχείο «Όλυμπος» με τους πολιτισμένους, φιλόξενους ιδιοκτήτες και το θαυμάσιο προσωπικό του, τα νόστιμα φαγητά στα «Τρία αδέλφια», τη «Λαδόκολλα» κι αλλού, τα καφεδάκια μας στου «Αγαπητού» και τις ωραίες εκδηλώσεις για την απελευθέρωση της Κομοτηνής (5-28 Μαΐου) που παρακολουθήσαμε κάποιες απ` αυτές.

Βίνα, Αμαλία, Μανώλης και Ελένη στου «Αγαπητού»

Εντυπωσιακή η παλιά πόλη της Ξάνθης, τα ποτάμια που την διασχίζουν ή την περιβάλλουν, η μαγευτική λίμνη Βιστονίδα, το Πόρτο Λάγος, η ωραία Αλεξανδρούπολη. Αν και δεν είδαμε πολλά μέρη στο Ν. Έβρου, εκμεταλλευθήκαμε την επίσκεψη στο αεροδρόμιό της δυο φορές και ρίξαμε από μια ματιά έστω και βιαστική πίνοντας κάθε φορά κάπου ένα καφεδάκι ή αναψυκτικό.

Στο να περάσω τόσο ωραία συνέβαλε η θαυμάσια παρέα του Κώστα, της Ελένης, της Βίνας, της Αμαλίας, του Μανώλη και των φίλων τους.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Χριστίνα Καραβεζύρη, Μαρία Παπαδοπούλου, Σταυρούλα Σπυρίδωνος, Ελένη Αμπανούδη, Μανώλης Σορμαΐνης, Κώστας Λειβαδίτης και Φιλοποίμην Ανδρεάδης στα δυο μονόπρακτα του Χάρολντ Πίντερ «Party… Κομμάτια

ΜΠΟΥΡΛΗΣ-ΤΖΑΝΗΣ

Του Πέτρου Ι. Μαρτάκη
Από το βιβλίο του Περιοδικού «Δάφνη»
«Χιώτικα Αφηγήματα»

Εκλογές

Τότες, οι γυναίκες δεν εψηφίζανε. Οι άντρες ετοιμαζούντανε. Η Μπατού δεν είχεν έννοια για το ποιος θάβγει. Ήταν λίγο καιρό που είχεν έρτει στου πεθερού της με τον άντρα της σε ανάρρωση. Που καιρός για τέτοια! Κάτι ήπιανενε τ` αυτί της και λίγα το συλλοϊκό της, για Βενιζέλο, για Τσαλδάρη, για το που λέανε να φέρουνε το βασιλιά!

Ο γέρο Μικές κατιτίς εσκέφτουντανε κι εψήφιζενε και οι γιοι του κατιτίς εκουβεντιάζανε. Μπορεί νάτανε με το Βενιζέλο! Μπορεί, γιατί πολύς κόσμος στη Χίος ήταν βενιζελικός, ακόμα και μια διάθεση για δημοκρατία εφτερούγιζενε παντού. Εφτερούγιζενε όμως και η διάδοση πως ο φασισμός της Ιταλίας και της Γερμανίας θάφτανενε και στην Ελλάδα και στη Χίος. Μερικοί όμως εθέλανε και εκείνο το μεγαλείο του βασιλιά με τους πρίγκιπες και τις μεγάλες στολές που εβλέπανε παλιά στις εφημερίδες. Σπάνια όμως εμπαίνανε εφημερίδες στο σπίτι του Μάστρο Μικέ. Και μπορεί και να μην ένοιαζε τον κόσμο του και το τσούρμο του ο βασιλιάς! Μα μπορεί και να μην ήθελενε ούτε να τον ακούσει, γιατί όλοι τος στην οικογένεια ήτανε σκωπτικοί και πεισματάρηδες!

Μέσα σ` ευτό το κλίμα και η Μπατού, όσο και νάναι, κατιτίς την ήπιανενε. Ήκαμνενε τους καφέδες στους άντρες κι ήκουενε κάτι κουβέντες για τις προβλέψεις. Οι γιοι, επηαίνανε με τα ποδήλατα στη Χώρα κι εφέρνανε και καμιά εφημερίδα! Ευτό ήταν όλο το διαφορετικό τις ημέρες των εκλογών για τη Μπατού! Είντα να σου κάμει! Ύστερα από χρόνια άμαν εψηφήζανε κι οι γυναίκες, επήαινενε κι η Μπατού να ψηφίσει μαζί με τη γειτόνισσα την Αποστολία*, που είχε μεγάλο κτυποκάρδι μη τη βάλουν και υπογράψει, που εν ήξερενε η χριστιανή γράμματα και η Μπατού, κόρη της στα χρόνια, επολέμανε η καμένη να της δώκει να καταλάβει πως υπογραφή εν εχρειάζουντανε και να μη φοβάται! Κι ακόμα να μη φοβάται πως είναι αμαρτία αν ψηφίσει άλλο κόμμα απ` ευτό που επαράγγειλενε με γράμμα του στην εκκλησιά, με κατάρες ο Δεσπότης! Ήτρεμενε βλέπεις και γιάδευτό η κακομοίρα.

-Να ψηφίσεις ότι σούπανε οι γιούδες σου και μην είσαι ούρια! Εν είναι σαν τα μούτρα του ο Θεός!

-Ναι! Μα αν είναι; Εσυνέχιζενε να φοβάται η Αποστολία, μα τελικά η Μπατού την ηκατήφερενε. Μόνο που την ώρα που εψήφιζενε, εσταυροκοπιούντανε δυο-τρεις βολές!

Μα πίσω πάλι στα `30-`35 εγίνανε τότες απανωτά κάμποσες εκλογές, ώσπου ο Μεταξάς με το βασιλιά που τον ξαναφέρανε, εκάμανε τη διχτατορία του καρπιζιάνικου: «Γιατί χαίρεται ο κόσμος και χαμογελάει πατέρα»; Και εκλογές πάπαλα! Ήρτεν και ο πόλεμος και η κατοχή των Γερμανών και η Μπατού εκόντεψενε να τις ξεχάσει ώσπου να ξαναγίνουνε!

Η γειτόνισσα

Η Μπατού, είχενε παρηγοριά της και μπορεί και ψυχαγωγία της τις σχέσεις της με τη γειτόνισσα την Αποστολία που ήτανε από το πιο ψηλό Καμπόχωρο και επαντρεύτηκενε εδώ, μια ώρα με το μουλάρι μακριά. Ήταν (μυρίσει το κοκαλάκι της) τουλάχιστο είκοσι χρόνια πιο μεγάλη της. Αλλά η Μπατού την εφώναζενε Αποστολία, γιατί άμαν ήρτενε η Μπατού σε τούτο το αθεόρατο σπίτι του πεθερού της, ήταν δεν ήταν η φιλονάδα της σαράντα χρονώ και η διαφορά στην ηλικία δεν εφαινούντανε.

Η Αποστολία την εσυμπάθιενε τη Μπατόλια και δεν την ήβλεπενε σαν κόρη της αλλά σα γειτόνισσά της. Σε τούτο το μέρος τα σπίτια είναι ανάρια. Κάθε περιβόλι και σπίτι. Της Μπατούς είναι το πιο κοντινό με της Αποστολίας. Ένας αυλόγυρος τα χώριζενε. Η Αποστολία εδίψανε η

*** Πίσω απ` το όνομα Αποστολία ο συγγραφέας κρύβει την μητέρα του Μαργαρίτα Μισιριώτη που έφυγε απ` το Δαφνώνα σαν παντρεύτηκε τον πατέρα του στον Κάμπο.**

καμένη για γειτόνισσα, γιατί στο χωριό της που τα σπίτια είναι δίπλα-δίπλα το ένα με τ` άλλο αλλά και το ένα παρακάτω από το άλλο γιατί το χωριό ήταν ανηφορικό και είχεν πολλές γειτόνισσες που εδώ στον Κάμπο της ελείπανε.
Από το παραθυράκι της με τα τρυπητά κεντητά κουρτινάκια, ήβλεπενε τον αυλόγυρο της Μπατόλιας. Ευτή άμαν είχε μεγάλη μπουγάδα, κάτω από την καρυδιά κοντά στο παραθύρι της Αποστολίας, ελέανε καμιά ή και πολλές κουβέντες.
Η Αποστολία ήταν στα νιάτα της με τον εύθυμο λόγο στα χείλη της, που η Μπατού τον ήθελενε πολύ μα κι εκείνη είχενε χάδι ποθητό στ` αυτιά της, τα επιφωνήματα του χαιρετισμού της Μπατούς και τον κελαριστό λόγο της, τα επιφωνήματα, που η χάρη που έχουν τα νιάτα, τον ήκαμνενε κρύσταλλο ανοιξιάτικης χαράς. Αλλά και στη διαδικασία της λειτουργίας του φούρνου, κάθε εβδομάδα και προ παντός τις μέρες των Χριστουγέννων και της Μ. Εβδομάδας, με του κουρκουμπίνους, τους κουραμπιέδες, τους μπακλαβάδες και τα κουλούρια της Λαμπρής, ήταν πανηγύρι και για τις δυο τος, έστω κι αν η Αποστολία δεν ήβγαινενε όξω για να πάει στο φούρνο της Μπατούς που ήταν κοντά στο παράθυρό της. Ανταλλάζανε μόνο κάποιες κουβέντες απάνω στην εξέλιξη του φουρνίσματος των ψωμιών, των γλυκών και στην εποχή τος των σύκων.
-Και πάρε Αποστολία να δοκιμάσεις αν τους επίτυχα τους κουρκουμπίνους, εσύ πια τους κάμνεις λιμπισιμιούς, ήλεενε η Μπατόλια που ήταν κομπλιμεντόζα και χουβαρντού να πει την καλή κουβέντα.
Η Αποστολία το λοιπό, ήταν ένα σημαντικό κεφάλαιο στη ζωή της Μπατόλιας, που ήπιασεν μέσα της τόπο. Μαζί με τα καλά αυτής της σχέσης, ήταν που επηαίνανε μαζί κι ανάβαν τα καντήλια τ` Αγιού Χαραλάμπου, που ήταν για τα ζα, στα χωράφια του Χαλκειούς, μπορεί και πιότερο για να κάμουν το σεργιάνι τος παρά να παρακαλέσουν τη χάρη Του για τις αγελάδες, τα μουλάρια και τ` άλλα ζα τος. Χανάλι τος!

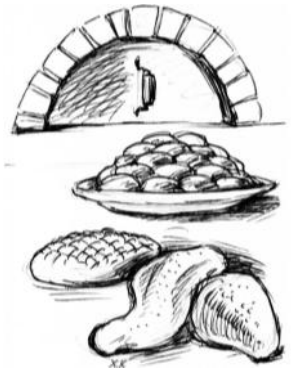

Του αδελφού

Πήγαινες τα καράβια σου ταξίδια
τ` αμπάρια φορτωμένα μ` όνειρα πορφυρά
τα μάτια σου τα παιδικά τα φώτιζε η ελπίδα
πλούσιο ένα κόσμημα στο στήθος σου η χαρά.

Το χέρι μου κρατούσες στοργικά
με οδηγούσες σε αθώα μονοπάτια
ήλιοι κυλούσαν μες στις φούχτες μαγικά
σαν σεργιανίζαμε μαζί στ` ακροθαλάσσια.

Άνοιγε η μάνα διάπλατα τις αγκαλιές
με τρυφεράδα έκλειναν τ` ολόλιγνο κορμί σου,
σε πουπουλένια στρώματα κοιμόσουν τις νυχτιές
με νήματα του μεταξιού πλεκόταν η ζωή σου.

Πως ξάφνου σε συγκίνησε της δυστυχίας κύμα
καράβια, όνειρα λαμπερά τα πόθησε βυθός,
ξερό κλαρί απόμεινες χωρίς πράσινο ντύμα
σα μονοδέντρι στο βουνό που τ` όριζε ο καιρός.

Έλα αδελφέ. Χαράζω εγώ το δρόμο
θα `μαι βοήθεια σ` ανέβασμα κορφής
μια μοίρα φθονερή την έχει ορίσει στόχο
εγώ θα προχωρώ και συ θ` ακολουθείς.

Έλα αδελφέ. Δίωξε τους ίσκιους απ` εμπρός σου
στήνει καρτέρι μια μικρή χαρά.
Εμένα κοίτα, μη λυγάς, ορθώσου,
το χέρι δίνω, κράτα το γερά.

Αντίστροφοι είν` οι όροι, μη σε νοιάζει
κι αν κουραστούμε, θα `μαστε μαζί
σαν η ψυχή μας στης οδύνης το περβάζι
θα βλέπει αγνάντια τη ψηλή γυμνή κορφή.

*

Ζωή

Σπιθάτη πρόβαλες ένα πρωί, Ζωή.
Μέσα μου ανάβλυζες θερμό έναν αγέρα.
Βλάστηση άνοιξης γοργή.
Κι όμως, φαινόταν μακρινή του φθινοπώρου η μέρα.

Στραφτάλιζες σαν ψήγμα ασημιού
ορθόκορμη σ` ενός χειμάρρου άκρη
κι αν έφερνες τον πόνο με μια σου ριπή
λήθης γλυκιάς ήσουν νερό παράσερνες το δάκρυ.

Μάγευες σαν ξωθιά νυχτιάς.
Πετάριζε η ψυχή στ` αντίκρισμα σου.
Αραξοβόλια διαλεχτά είχες της χαράς.
Κι είν` η φωνή μου δυνατή και σου κραυγάζω.
Στάσου!

«Ιριδισμοί» Ειρήνη Νικολάκη-Καλαμάρη

Απόκριες στην πανέμορφη Ρόδο

Όπως έγραψα και στην αρχή, ένα τηλέφωνο από τον παλιό μου φίλο απ` την Αμερική, τον Γιακουμή, στάθηκε αρκετό για να βρεθώ στη Ρόδο εντός τεσσάρων ημερών.

Έτσι λοιπόν την Τρίτη 28 Φεβρουαρίου το πρωί, με μικρή καθυστέρηση στη Χίο και μεγααάλη καθυστέρηση στη Σάμο όπου αλλάξαμε αεροπλάνο, έφθασα στη όμορφη Ρόδο. Το αυτοκίνητο που είχα νοικιάσει με περίμενε και γρήγορα ξεκίνησα με πορεία προς νότο. Αφάντου, Κολύμπια, Αρχάγγελος, Μάσαρη. Στο καφενείο του Μανώλη ο πρώτος σταθμός, όπου και συναντηθήκαμε με το Γιακουμή.

Η πρώτη μέρα ήσυχη, οικογενειακή. Από κορίτσι είχα να δω την Αναστασία (κόρη του Γιακουμή) και τώρα έχει εκτός από τον άντρα της, την Κατερίνα μια πανέμορφη δεσποινίδα και τη Μαρία ένα κουκλάκι 1ης Δημοτικού.

Εκείνη την ημέρα γνώρισα και τον άλλο Μανώλη με τη γυναίκα του τη Μαρία (γιος εγγλέζου από τον πόλεμο, που για τον πατέρα του θα γράψουμε σε επόμενο τεύχος).

Την επομένη άρχισαν οι βόλτες στο νησί. Κάλαθος, Λάρδος, Λίνδος, Γεννάδι, Κατταβιά, Μεσαναγρός, Αρνίθα, Προφίλια, Λάερμα, Απόλλωνα, Πλατάνια, Ελεούσα, Αρχίπολη, Επτά Πηγές, Κολύμπια. Τι να πρωτογράψω;

Το ένα μέρος πιο όμορφο απ` τ` άλλο, το ίδιο και οι άνθρωποι. Θα ήταν μεγάλη παράλειψη να μην αναφερθώ στον Σωτήρη και τη γυναίκα του ιδιοκτήτες της όμορφης ταβέρνας στο Κολύμπια, στην οικογένεια Δράκου του ωραίους αυτούς ανθρώπους στο βενζινάδικο-κέντρο αυτοκινήτου στα όρια Αφάντου προς Κολύμπια.

Στη μοναδική μου επίσκεψη στην πόλη της Ρόδου εκτός από το ωραίο λιμάνι και την παλιά πόλη με το κάστρο και το παλάτι των ιπποτών, εντύπωση μου έκανε το πάρκο «Ροδίνι», παρά το ότι εκεί φτάσαμε αργά και δεν κατάφερα να το χαρώ όσο ήθελα.

Μαγευτικές οι τεράστιες παραλίες του νησιού. Καλλιθέα, Φαλιράκι, παραλία Αφάντου, Τσαμπίκας, Αρχαγγέλου, Χαράκι, βλιχά, Λίνδος παραλία Λάρδου, Γενναδίου και τόσες άλλες, που δικαιολογημένα τρελαίνουν τους επισκέπτες, Έλληνες και ξένους…

Η πεδιάδα Μασάρων-Μαλώνας (γράφω περισσότερα για την περιοχή που έμεινα και τη γνώρισα πιο πολύ) διασχίζονται από τους ποταμούς Μάκαρη με παραπόταμο τον Σκατουλιάρη (Σκουτελιάρη τον μετονόμασε ο αείμνηστος Ιωάννης Ζίγδης) και Γαδουρά ή Γαδουροπόταμο. Στα δυόμισι με τρία μέτρα βάθος το χειμώνα και πέντε ή λίγο περισσότερο το καλοκαίρι, ανάλογα με τις βροχές, μπορείς να αντλήσεις αστείρευτο νερό καλής ποιότητας, καρφώνοντας μια απλή σωλήνα στο χώμα και βάζοντας από πάνω μια αντλία. Γι` αυτό κι η παραγωγή εί-

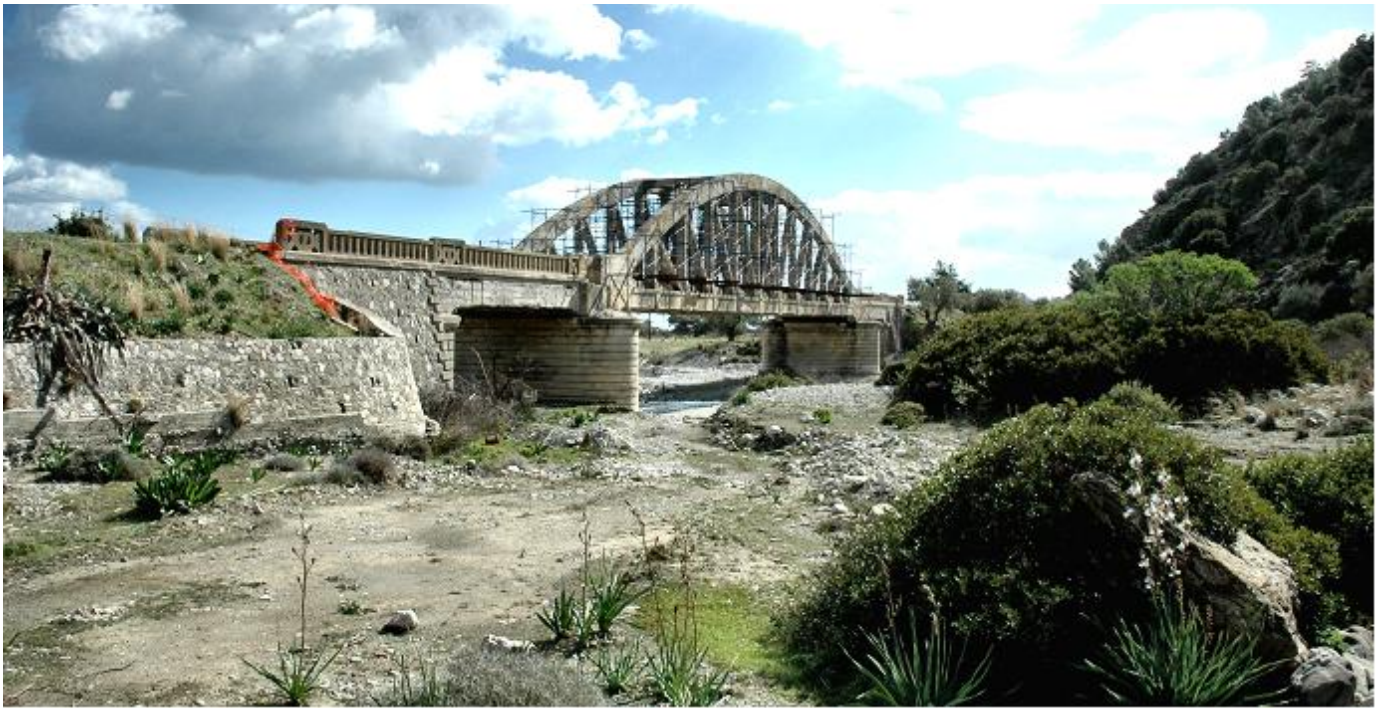

Ο ποταμός «Γαδουράς» κοντά στο παλιό πολεμικό αεροδρόμιο της Καλάθου στη Ρόδο
και η βομβαρδισμένη γέφυρα που τώρα επισκευάζεται

ναι πολύ καλή ιδιαίτερα σε κηπευτικά και εσπεριδοειδή.
Την Κυριακή της Τυροφάγου, από νωρίς βρεθήκαμε στην πλατεία του χωριού για να παρακολουθήσουμε τις εκδηλώσεις του Πολιτιστικού Συλλόγου Μασάρων με μεταμφιεσμένους, μουσική και χορό.
Μπράβο στους διοργανωτές και σε όλους όσους έλαβαν μέρος στις εκδηλώσεις ήταν ανεπανάληπτοι. Από το νηπιαγωγείο μέχρι τα παιδιά του «Asteras Junior», «Σφηκο-Eurovision», «Δεκαετία του `60», «Τσιγγάνες έκπληξη», «Στην κουζίνα ολοταχώς», «Λούφα και Παραλλαγή» κι άλλα πολλά. Τα μέλη της ομάδας «Λούφα και Παραλλαγή», μετά την ωραία παρουσία τους, έβγαλαν τα πουκάμισα και στα λευκά μπλουζάκια που φορούσαν από μέσα, στην πλάτη έγραφαν τα μηνύματα που ήθελαν να στείλουν, χορεύοντας. Παραθέτω κάποια απ` αυτά και εύχομαι σε όλους υγεία και κέφι για να χαρίζουν τέτοιες ωραίες στιγμές.
«Όχι στον πόλεμο», «Όχι στη βία», «Όχι στα ναρκωτικά», «Ναι στη φιλία», «Ναι στην ειρήνη», «Ναι στα όνειρα», «Όχι στο φαΐ», «Όχι στις κότες», «Ναι στην αγάπη», «Ναι στο sex», «Ναι στην προφύλαξη» κι άλλα που μου διέφυγαν.
Την Καθαρή Δευτέρα επισκεφτήκαμε τον Μανώλη και τη Μαρία στο εξοχικό τους στο Χαράκι και καταναλώσαμε τα νηστίσιμα με μεγάλη όρεξη, με πρώτο και καλύτερο το ψητό χταπόδι και ούζο Στουπάκη που είχα κουβαλήσει μαζί μου από τη Χίο.
Την επομένη έφυγα, παρά την απεργία, που μόνο καθυστέρηση δύο περίπου ωρών έφερε και παρά το κακό ταξίδι, οι αναμνήσεις της ωραίας εβδομάδας που πέρασα, κράτησαν το χαμόγελο της ικανοποίησης στα χείλη μου.
Στις 18 Ιουλίου που θα πάω ξανά για λίγες μέρες, εύχομαι να περάσω το ίδιο καλά.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Λίνδος Ρόδου

Ο κεραμίστας Κων/τίνος Σπάθας στη Τσαμπίκα Αρχαγγέλου

Μάσαρη. Η πλατεία με την εκκλησία και το παλιό σχολείο

Οι στρατιωτίνες πριν βγάλουν τα… περιττά ρούχα

Το βυζαντινό μοναστήρι Ταξιάρχη Μιχαήλ Καμείρι

Καλοκαιριάτικες ασχολίες, εκδηλώσεις κ.λ.π.

Καλοκαίρι. Η εποχή της ζέστης, της θάλασσας, των διακοπών, της ξεγνοιασιάς των εκδηλώσεων, των πανηγυριών, των ερώτων.
Όλοι κάποιον περιμένουμε να δούμε κι αυτό το καλοκαίρι. Κάποιον (ή κάποιους) που θα συναντήσουμε όταν θα έλθει διακοπές στον τόπο μας ή θα πάμε εμείς στο δικό του. Περιμένουμε επίσης να συναντήσουμε αγαπημένα μας πρόσωπα που ζουν στη ξενιτιά και το καλοκαίρι είναι η ευκαιρία για μια επίσκεψη στη μητέρα πατρίδα.
Για μας και το Περιοδικό μας αρχίζει όπως κάθε καλοκαίρι ένας μαραθώνιος. Συμμετοχή σε εκδηλώσεις, «παραλαβή» επισκεπτών, συναντήσεις με συγγενείς και φίλους απ` την πατρίδα, την αλλοδαπή και άλλα παρόμοια.
Αποκορύφωμα όπως κάθε χρόνο η «Ομηρική Ακαδημία» στην οποία συμμετέχουμε ενεργά, ως ειδικοί συνεργάτες. Συμμετέχουν καθηγητές και φοιτητές απ` όλο τον κόσμο, που γίνονται οι πρεσβευτές μας στις πατρίδες τους. Οι εργασίες της Ακαδημίας θα διαρκέσουν από 14 έως και 23 Ιουλίου, παρά τις όποιες δυσκολίες και εμπόδια, από εκπροσώπους θεσμών ή υπαλλήλους που πληρώνουμε! Κατά τ` άλλα, ονομάσαμε το αεροδρόμιο της Χίου «Όμηρος» (αλήθεια δεν άκουσα να το αποκαλούν έτσι σε κάποια ταξίδια που έκανα ούτε είδα πινακίδα με τ` όνομα του «Χίου Αοιδού».
Η παρουσίαση του βιβλίου του Πέτρου Ι. Μαρτάκη «Χιώτικα Αφηγήματα» έκδοση του Περιοδικού μας, που καθυστέρησε για «τεχνικούς λόγους», θα γίνει πριν το τέλος του καλοκαιριού. Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές γίνονται επαφές για να ορισθεί η ημερομηνία κι ο χώρος της παρουσίασης, που θα ανακοινωθούν από τα μέσα ενημέρωσης.
Τα πανηγύρια του χωριού μας επίσης θα μας απασχολήσουν. Το μεγάλο πανηγύρι του Αγίου Παντελεήμονα που συγκεντρώνει πάνω από χίλια άτομα, αλλά κι αυτό του Σωτήρος που γίνεται στο πανέμορφο εξωκλήσι πάνω από τον Δαφνώνα (τα οργανώνει ο Πολιτιστικός Σύλλογος και η ποδοσφαιρική μας ομάδα ΔΑΦΝΗ, κι όσο μπορούμε θα βοηθήσουμε).
Μ` αυτά τα λίγα κλείνουμε το μικρό αυτό σχόλιο, σας περιμένουμε στις εκδηλώσεις που αναφέραμε, ιδιαίτερα στην παρουσίαση του βιβλίου του αείμνηστου Πέτρου και σας ευχόμαστε να περάσετε ένα θαυμάσιο καλοκαίρι.

Βαγγέλης Ρουφάκης

4-8 2005 Το χορευτικό του Συλλόγου Δαφνώνα
στις εκδηλώσεις του «Φιλοπροόδου Ομίλου Εμπορειού

Ξένη Φύλλα και Πέτρος Ι. Μαρτάκης

Η Ομηρική Ακαδημία στο Αργέντικο
17 Ιουλίου 2005

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Οι οικιστικοί μύθοι ανάγουν την ίδρυση των κυρίων Ελληνικών βασιλείων της Κύπρου στους αμέσως μετά τον Τρωικό πόλεμο χρόνους από Ομηρικούς ήρωες. (Ο Αγαπήνωρ, που ηγείται των Αρκάδων στην Τροία γίνεται οικιστής της Νέας Πάφου και ιδρυτής του ιερού της Αφροδίτης στην Παλαίπαφο. Ο Τεύκρος ο Τελαμώνιος ιδρύει τη Σαλαμίνα. Ο Αχαιός Κηφεύς και ο Λάκων Πράξανδρος ιδρύουν την Κερύνεια και τη Λάπηθο.) Τα επιστημονικά δεδομένα οδηγούν, επίσης, στο βέβαιο συμπέρασμα για μαζική εγκατάσταση Αχαιών στην Κύπρο περί το 1200 και το 1050 π.Χ., που αφομοιώνουν βαθμιαία τους αυτόχθονες Ετεοκυπρίους και θεμελιώνουν τον Ελληνικό πολιτισμό του νησιού. Έντονα είναι τα Αρκαδικά στοιχεία στην Κυπριακή διάλεκτο των αρχαίων χρόνων (που συναποτελούν την Αρκαδοκυπριακή, κλάδο της Νότιας Αχαϊκής), και για αιώνες πολλούς -από τον 5^{0V} έως και τον 3^{0V} αι. π.Χ. παράλληλα προς τη σταδιακά επιβαλλόμενη αλφαβητική γραφή- κυρίαρχη η Κυπροσυλλαβική γραφή, με λίαν σημαντική την επιγραφή επί οβελού από την Πάφο του β` ημίσεως του 11ου αι. π.Χ.: O-pe-la-ta-u = Όφέλταυ (με την Αρκαδοκυπριακή κατάληξη -αυ της γεν. ενικ. πρωτοκλίτων ονομάτων). Χαρακτηριστικά είναι τα επιγράμματα Ε6 {ΑΚυΓ2) από τους Γόλγους του $4^{ου}$ αι. π.Χ. στο τοπικό συλλαβάριο, από τον ναό της Αφροδίτης στην Παλαίπαφο περί το 320 π.Χ., σε κεφαλαιογράμματη αλφαβητική γραφή. (Σημαντική είναι η παρουσία στοιχείων της Αρκαδοκυπριακής στον Όμηρο, με συχνούς τους Κυπριακούς τύπους (είαρ: αίμα, θρόνα: άνθινα ιμάτια ή τα εκ χρωμάτων ποικιλματα, κασίγνητος, αδελφός, κέραμος. δεσμωτήριον, μόρον, οξύ, πάσσειν, ποικίλλειν, πτόλις, πόλις, πτόλεμος, πόλεμος, κ.ά.) και έντονη η επίδραση του θείου αοιδού στην Αρχαϊκή επική ποίηση της Κύπρου και σε επιγράμματα, όπως το Ε24 από το Κίτιο (βλ. φωτοτ.).

Εκπληκτική είναι η επιβίωση πανάρχαιων γλωσσικών στοιχείων στη σημερινή Κυπριακή διάλεκτο: προσωδιακή προφορά και προφορά του δίγαμμα· σύστοιχα αντικείμενα (έθελες πολλά! = ζητάς πολλά, το θέλεις πολύ!)· διπλά σύμφωνα, ακόμα και στην αρχή λέξεων: ππέφτω (= πέφτω) και ππέσιμον, Ττοφής (ο Χριστοφής, κύριο όνομα), κ.τ.τ. υ > ου (κύων, κύνα > κούνα και κούνος [πβ. κουνόσιυλλος] και μύτη > μούττη κ.λπ.), ο > ου (όλοι > ούλλοι) και ε στη θέση μακρού ε , που εδώ και χιλιετίες αποδίδεται κανονικά με το η (μεν= μην, μεμ πεις= μην πεις)· απαρεμφατικοί τύποι αντί ουσ. (ιδείν > το δειν= το οράν και το βλέμμα, -το πείν, το φαγείν κ.τ.τ.)· αποκοπή προθέσεων (αντινάσσω: ανατιν-, ασκοπώ: ανασκ-, αντρόσιν: ανατρόχιον)· τύποι όπως εγ(ι)ώνη και εσούνη, χαμαί και δαμαί, πόπαστον

Ε24 ΚΙΤΙΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΙΕΡΙΔΗ ΛΑΡΝΑΚΑ
Φωτο: Τάκη Λαμπροπούλου από Nikolaou, cis pl xl

(από-παστον, Ομηρικό πάσασθαι), άνου (ανά, και άνου πάνου: σήκω επάνω), α(ν)θρώποι (και αδρώποι, άνθρωποι), βουρώ (ουρίζω [πβ. ούριος], τρέχω), γοιόν (οίον, όπως), κωλύω (κωλύω, κωλυεί με: με εμποδίζει), μάτιν (ιμάτιον), λυχναφής (περί λύχνων αφάς), παίζω (παίω, κτυπώ, πυροβολώ), πιτ(ο)ύδιν (μικρό πεύκο, υποκορ. του πίτυς), ξιστηκός (έξεστηκώς, έκθαμβος), και ξιστητζιή (έκθαμβη), ξορτώννω (έξορθόω, κατορθώνω), ψυντρός (ψυδρός και ψυδνός, μικρός και λεπτός) ή ψηντρός (ψεδνός·), μητά σου (μετά σου, μαζί σου, που απαντά εντυπωσιακά στο επίγραμμα Ε49 από την Πάφο του $3^{ου}$ μ. Χ. αι. ως μητά σσου ή μητά σσου, μαζί με τους τύπους ο σσπείρας και οσστά [με διπλό αντί απλού σίγμα προ συμφώνου, ακόμα και στην αρχή λέξεων, όπως και σήμερα στην Κυπριακή διάλεκτο], και μαζί με τον πανάρχαιο χαρακτηριστικό τύπο υμήλικας, αντί όμήλικας), κ. ά. πολλά. Αξιοσημείωτη είναι η κατάληξη -ασιν (γ' πληθ. οριστ. ενεστ., κατάληξη ρημάτων -μι «ανώμαλων» από αρχαιοτάτων χρόνων), επαναλαμβανόμενη στο γνωστότατο Κυπριακό δημοτικό τραγούδι «Τέσσερα παλληκάρκα» (βλ. επόμενη σελίδα).

Αυτός ο κόσμος, κατά τη γνωστή διαπίστωση του Γ. Σεφέρη είναι στ' αλήθεια του Ομήρου.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ι. ΒΟΣΚΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΑΘΗΝΩΝ

Τέσσερα Παλληκάρκα

Τέσσερα τζιαί τέσσερα γίνουνται οκτώ
τέσσερα παλληκάρκα πάσι(σ) στομ πόλεμον.
(-ασι[ν] / αφομ. τελ. συμφ.)
Στοδ δρόμομ που πηαίννασιν επεινάσασιν
(τελ- ν ονομ. και ρημ-
τζι` εκάτσασιν να φάσιν τζιαί εδιψάσασιν.
και προ συμφώνων).
Γυρεύκουν να `βρουβ βρύσην απάνω στο βουνόν (να `βρουν)
τζι` ηύρασιν έναλ λάκκον των εκατόν ορκών.
(ένα[ν], οργυιών)
Ερίξαν το λαχνίν τους ποιος εν` να κατεβεί
(είναι να κ.)
τζιαί έππεσεν η μοίρα πα` στο μιτσίμ παιδίν.
(μιτσίν= μικρό)
Για δέστε με αδέρφκια μου τζι` εγιών `ν` να κατεβώ (εγώ είναι να [θα] κ.)
μέσ` στο γερημολάτσιν να βκάλω το νερόν.
(ερημ- / -λακκ-)
Τζιαί τότες τα αδέρφκια του τοσ σφικτοδέσασιν, (τον σφ-)
μέσ` στο γερημολάτσιν τογ κατεβάσασιν.
(τον κατ-)
Εβκάρτε με αδέρφκια μου, γιατ` είδα το νερόν,

εγ κότσινον, εμ` μαυρομ μα τζιαί φαρματζιερόν.
(εν'. εμ'= είναι/ κόκκινο)
Ώσπου να τον τραβήσουσιν τζιαί να τον βκαλουσιν. (πβ Ομηρ. ίζ ε`μέθεν, εινάνυχας νύκτας)
οι όψεις τζιαι τα φίδκια τον μισοφάασιν.
Να πείτε της μανούλας μου στα μαύρα να ντυθεί,
γιατί τογ γιόν της τον μιτσήν εθ θα τον ξαναδεί.
(μιτσής < Δωρ. μικκύς- μικρός/Εθ θα= δεν θα)

Κυπριακό δημοτικό τραγούδι

ΤΟ ΧΑΛΙΤΙΚΟΝ ΧΩΡΑΦΙΝ

Ήβρα έναν χαλίτικον χωράφιν, πρώτον πραμαν.
Κρυφά που την Κυβέρνησιν γυρόν τζι' αυλάκωσα το.
Τζαι πριν το σπείρω μονομιάς λαπόρτο μέσα ΄κάμαν
άλλοι που μ' αζουλέψασιν τζαι πήεν εχασα το.
Αρτιρητής του βρέθηκεν καλλίττερος που μέναν
τζαι ΄πήρεν μου το τζι' έμεινα τωρά σιέρκα δημμένα.
Ήβρα πολλά χαλίτικα που τότες τζαι να πάει, αμμάν
βαρκέσαι, εφ φελούν, γιατ' έμ πολλά φτανούδκια,
μ' είτε αξίαν έχουσιν, μ' είτε γιορκούν σημάϊ
θέμα τσακκίζεις τζαι τα ΄ννιά τζαι σπάζεις τζαι τα βούδκια.
Σαν τζείνον έν εδ δυνατόν πκιόν να ξανάβρω αλλόνα
Θέλω να πω για ΄λλόου σου, που σ' έχασα κοκόνα.

«Τραούδκια του Νησιού μου» Παύλος Λιασίδης

Θρησκευτικά κειμήλια

Στην εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονος Δαφνώνα, ευρίσκεται το αντιμήνσιο του Αγίου Μακαρίου.
Το αναφέρει στο βιβλίο του ο φιλόλογος Αντώνης Χαροκόπος που περιγράφει το βίο και τα θαύματα του Αγίου. Το βιβλίο εκδόθηκε στην Αθήνα το 2000 με τίτλο «Ο Άγιος Μακάριος ο Νοταράς» (1731-1805).
Κατά τον προηγούμενο βιογράφο του, παπά Μάρκο Αγαπητού Βασιλάκη στα «Χιακά Εκκλησιαστικά Χρονικά» Χίος 1950, το εν λόγω αντιμήνσιο φυλάσσονταν στον καθεδρικό ναό των Αγίων Βικτώρων.
Η λέξη αντιμήνσιο είναι σύνθετη και παράγεται από την ελληνική πρόθεση «αντί» και την λατινική λέξη «minsio = τράπεζα».
Το χαλκόγραφο αυτό πολύτιμο κειμήλιο, πάνω στο οποίο τελούσε τη θεία ευχαριστία, ο Άγιος Μακάριος ως μητροπολίτης Κορίνθου, το είχε παραγγείλει στη Βενετία το 1765 και το επλήρωσε ο ίδιος, ο οποίος ως γνωστόν, καταγότανε από την οικογένεια των Νοταράδων, που ήταν μία από τις πλουσιότερες της Πελοποννήσου.

Σεβαστή Χαβιάρα-Καραχάλιου

Άγιος Παντελεήμονας Δαφνώνα (σκίτσο Μπ. Κοιλιάρη)

ΔΑΦΝΩΝΑΣ ΧΙΟΥ

Άποψη του χωριού

Η παλιά βρύση στην είσοδο του χωριού

Αίθουσα ψυχαγωγίας του Πολιτιστικού Συλλόγου

Στο γήπεδο του Δαφνώνα

ΔΑΦΝΩΝΑΣ ΞΑΝΘΗΣ

Προς την πλατεία από ανατολικά

Προς την πλατεία από δυτικά

Γραφικό σπιτάκι με κληματαριές και τριανταφυλλιές

Το «άντρο» του Σάββα (μαγαζί-σπίτι)

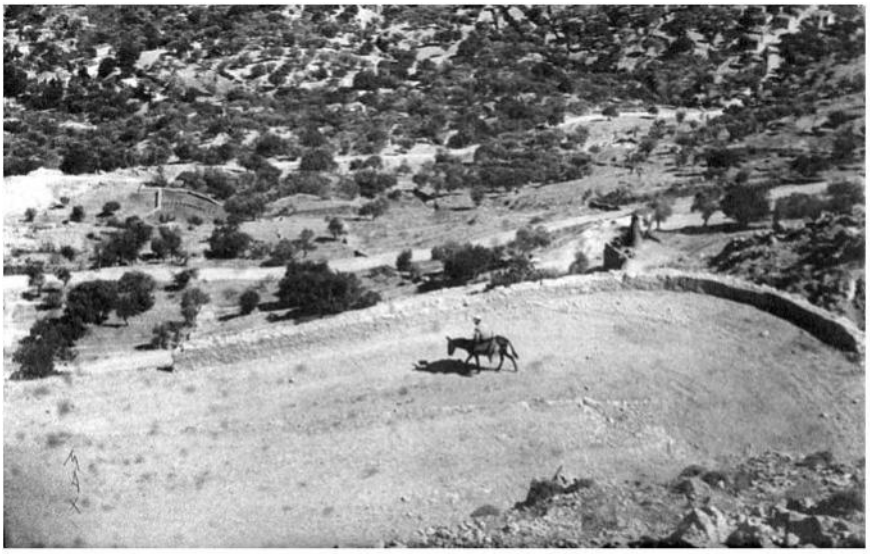

«Τω καιρώ εκείνω», αφού ανέβαιναν το Αίπος,..

... περνούσαν κι απ` την Κατάβαση,...

Οδοιπορικό στην Αγιά Μαρκ

με τ

Αρχείο Βαγγέλη Ρουφάκη

... με τα ζώα φυσικά!

Στην παραλία οι πωλητές κεραμικών και μπου

...η μαμά, ετοίμαζε φαγητό!

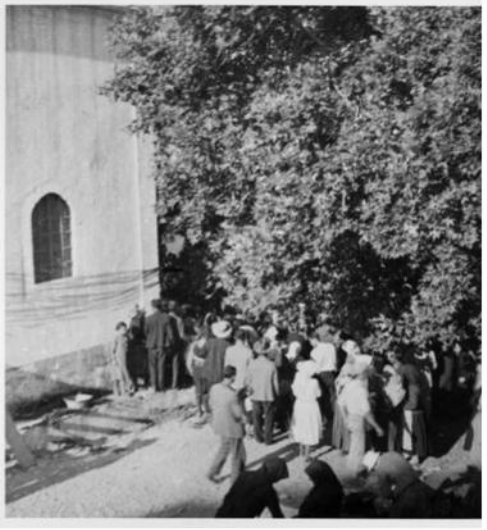

Μέσα στον περίβολο της εκκλησιάς η καμπάνα, η εκκλησιά τυλιγμένη

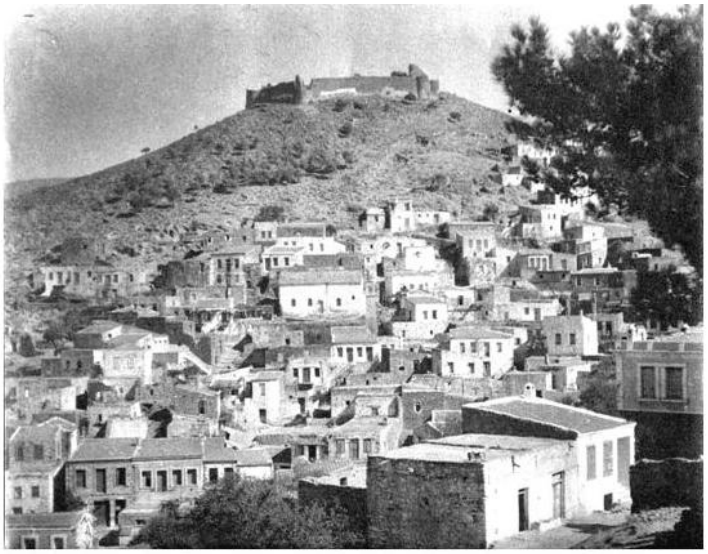

... έφταναν στη Βολισσό...

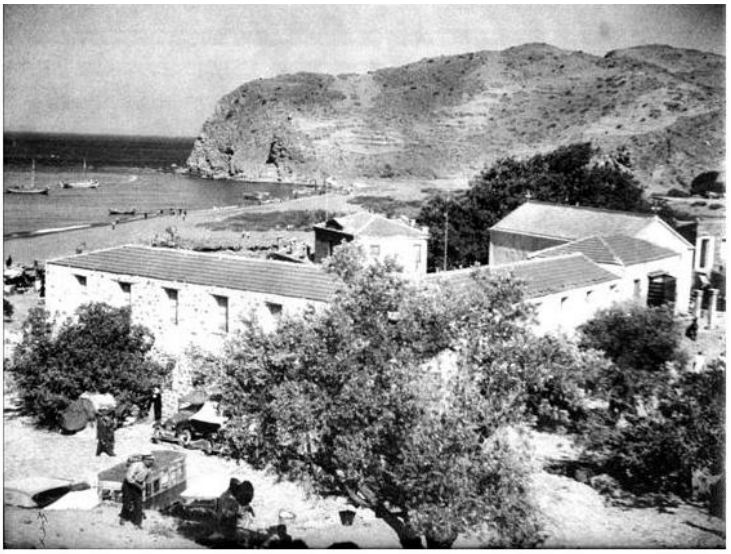

... και κατόπιν στην Αγιά Μαρκέλλα,...

έλλα ο φακό του Μαξ Ρεντιάνη

Προπολεμικές φωτογραφίες

ιρμπουλιών,...

...τα παιδιά απολάμβαναν τη θάλασσα, οι πραματευτάδες στο έργο τους και...

η με... κερί, οι παστελάδες και άλλοι μικροπωλητές!

Παπάς και πιστοί, στο αγίασμα.

Το ΔΕΣΠΟΙΝΑΚΙ ΚΑΙ Η ΟΡΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ

Δεκαπενταύγουστος. Νηστεία και πένθος για την Παναγιά, μεγάλη η χάρη της. Οι γυναίκες στα μαύρα κι άβαφες, λες κι έχει γεμίσει χήρες το νησί. Ακόμα και ο Παντέλος, ο ανεπρόκοπος, έβαλε μαύρο παντελόνι και ποκάμισο γιατί τον είχε τάξει η μάνα του στη χάρη της. Ήβγεν ασθενικό και μικροκαμωμένο το παιδί κι έλπιζε να βοηθήσει η χάρη της να πάρει τα πάνω του. Ύστερα τον βάλανε και βύζαξε γαϊδούρα και τα πήρε και με το παραπάνω. Και το μπόι του μάκρυνε, και τα χέρια του σαν κουπιά ανοίξανε, και τα ποδάρια του απλώσανε που παπούτσι δεν εύρισκε στα μέτρα του. Μέχρι και τ' αποκατινά του εκρεμάσανε και δεν μπορούσε να τα συμμαζέψει. Μόνο το μυαλό του έμεινε λιγάκι οπίσω. Εγεννήθηκε, βλέπεις, με τις ζέστες του Αυγούστου και δεν το προσέξανε το παιδί, να το βάλουνε σε δροσερό μέρος και πειράχτηκεν το μυαλό του. Όχι πως έκαμνε τίποτα λωλάδες, αλλά να, δεν εσκεφτότανε και πολύ. Την εβάσταν αξεκούραστη την κεφαλή του, που λένε.

Νήστευε κι αυτός στη χάρη της και παρακαλούσε τη Μεγαλόχαρη να φωτίσει καμιά γυναίκα, όποια να `ναι, δεν είχε προτίμηση, να ζευγαρώσει κι αυτός. Να μη πέφτει το βράδυ στο κρεβάτι και να σκέφτεται τη μια και την άλλη και να επιθυμεί, που ήταν μεγάλη αμαρτία, όπως λέγανε οι εντολές του Κυρίου. Άκουγε και τους άλλους που λέγανε πως είχανε από δυο και τρεις αγαπητικιές και σκεφτότανε, «χριστιανοί ειν` αυτοί; Να `χουνε δυο και τρεις χιτώνες και να μη δίνουνε ένα στο διπλανό τους;» Μα προκοπή τίποτα. Ούτε η Παναγιά φώτιζε καμιά να πει το ναι, ούτε και οι χριστιανοί ερχότανε στο δρόμο του Ευαγγελίου και να μοιραστούνε τους χιτώνες. Είδε κι απόδε κι άρχισε κι αυτός να ψάχνει για καμιά πιόν ελεύθερη, πιο βολικιά για να τη διπλαρώσει. Να την παρακαλέσει να πει το ναι. Να πιάσει κι αυτός μαλλί στο προσκέφαλό του, που μόνο το μαλλί της κουβέρτας που έχει μόνιμα στρωμένη στο κρεβάτι του έπιανε. Κι εκεί που βαθυλόγιζε κι έπιανε μια-μια και τις μετρούσε, του `ρχονταν ζάλη κι έπαιρνε τους δρόμους, μαύρα μεσάνυχτα, να τον χτυπήσει ο αγέρας της νύχτας και να τόνε συνεφέρει. Ένα βράδυ, εκεί που περνούσε έξω από το σπίτι του Νικολή, του παραγαδιάρη, που άμα δεν έριχνε τα παραγάδια εμπεκρόπινε κι έτρεχε το Δεσποινάκι, η γυναίκα του, να τόνε μαζέψει, να τόνε βάλει να κοιμηθεί καμιάν ώρα και να σηκωθούνε αξημέρωτα να πάνε να σηκώσουνε τα παραγάδια, άκουσε κλάματα και παρακάλια. Αφουγκράστηκε, άθελά του, κι ήτανε το Δεσποινάκι, που παρακαλούσε το Νικολή να γυρίσει να τηνε δει λιγάκι, γιατί κι αυτή είχεν ανάγκες νια γυναίκα που `τανε. Κι αυτός, ο γάδαρος, εροχάλιζε κι ακούγονταν το ροχαλητό του μέχρι την άκρια του δρόμου. Το κάηκεν η καρδιά του το καημένο το Δεσποινάκι. Ο Παντέλος έκατσε κι άκουγε τα παρακάλια και τα ροχαλητά και του ανάβανε τα αίματα. Έτσι του `ρχονταν να πηδήξει να χτυπήσει το παράθυρο και να της πει, «άγγελος Κυρίου μ` έστειλε βάλσαμο στον καημό σου». Μα πάλι το ξανασκέφτηκε και σταμάτησε μη τυχόν και νοιώσει ο Νικολής κι έχουνε μαχαιρώματα. Δεν το `βαλε, όμως, κάτω ο Παντέλος. Όπου στεκόταν κι όπου βρισκότανε το Δεσποινάκι και το παρακαλετό του είχε στο νου του. Έψαχνε τρόπο να το πλησιάσει. Μια κουβέντα θα του `λεγε κι εκείνο θα `κρινε. Αφού το `τρωγεν ο καημός, το βάλσαμό του θα `ψαχνε. Κι αυτό ήταν ο Παντέλος.

Από δω το `χε από κει το `χε ήρθεν η ευκαιρία. Ένα βράδυ που `πινε μονάχος του ο Παντέλος κι έβλεπε τα δάχτυλα των ποδιών του, γιατί δεν είχεν όρεξη να δει τον κόσμο, μπήκε στο μαγαζί το Δεσποινάκι για να μαζέψει το προκομμένο της. Ο Παντέλος αναστέναξε, άθελά του, καθώς περνούσε από μπροστά του κι εκείνο κοντοστάθηκε, ακούμπησε στα κλεφτά το χέρι του στη κεφαλή του και προχώρησε. Του Παντέλου του `ρθε ζάλη. Μια φωτιά άναψε στη κεφαλή του και κατέβαινε, κι όσο κατέβαινε του `καιγε και τα σωθικά. Ούτε ρακί την έσβηνε ούτε σούμα. Ησυχία δεν εύρισκε. Ούτε δουλειά μπορούσε να σκεφτεί, ούτε φαΐ, ούτε τίποτα. Το Δεσποινάκι επέρνα από μπροστά του κι ακούμπα στην κεφαλή του το χέρι της, κατέβαινε στο στήθος του, στη κοιλιά του και παρακάτω. Κι εκεί του `ρχονταν λωλάδα κι έπαιρνε τους δρόμους.

Ξημέρωνε του Σωτήρα, κι από `σπερίς ο κόσμος έκαμνε το κουμάντο του. Πρωί–πρωί να κατέβει στο γιαλό να κανονίσει τα ψάρια του. Να τα `τοιμάσουν οι γυναίκες να τα βάλουν στ` αλάτι και να πάνε στην εκκλησιά. Άμα γυρίσουνε να `ναι έτοιμα είτε για τηγάνι είτε για τσικάλι. Κι είχεν ο γιαλός πλούσια τα ελέη του. Από αθερίνα και γόνο να βάλουνε μια τηγανιά να μυρίσει το στόμα τους, μέχρι κάτι σκορπιομάνες κόκκινες-κόκκινες που γυάλιζε το μάτι τους και σου χαμογελούσαν μέσα απ` το πανέρι, για βραστό, να φάνε λιγάκι ψαρόσουπα με φρέσκια ντομάτα να λαδώσει το άντερό τους που απ` το νερόβραστο και τα σαρακοστιανά εσκλήρυνε κι έδεσε κόμπο. Είχε καλή ψαριά, ο Νικολής, και ξεπούλησε νωρίς-νωρίς, πήρε το γαλέο

που κράτησε για λογαριασμό του και γύρισε στο σπίτι. Να πλυθεί, ν` αλλάξει και να πα στο καφενείο σαν άθρωπος, να πιει ένα ρακί, να πει μια κουβέντα κι άμα τοιμαστεί το φαΐ να πα να φα με τη γυναίκα του, μέρα που `ναι σήμερα. Τόνε πήρε όμως η κουβέντα και το ρακί και γύρισε σκοτεινά στο σπίτι.

Το Δεσποινιώ απόφαγε μονάχο του, του `φηκε το γαλέο με μπόλικη σκορδαλιά στο τραπέζι και πήγε κι έπεσε στο κρεβάτι να μην ακού και να μη βλέπει κόσμο. Ο Νικολής δεν απόσωσε να πα στο τραπέζι, έκατσε στο ντιβάνι της αυλής να ξεκουραστεί και τονε πήρεν ο ύπνος.

Μόνο ο Παντέλος δεν είχεν ησυχία. Ήπιε από νωρίς τα ρακιά του κι απέ εγύριζεν από σοκάκι σε σοκάκι στα σκοτεινά σαν το βρικόλακα μπας και το σκοτάδι σβήσει το καημό του.

Αμ` δε, όσον επέρνα η ώρα τόσο η φλόγα μεγάλωνε, μέχρι το νου του πέρασε και του `ρχονταν φούντωση. Εγύριζε από `δω εγύριζεν από κει, όλο στο σοκάκι του Δεσποινιού βρισκότανε. Στάθηκε στο παράθυρο μα ούτε παρακαλετό ούτε ροχαλητό άκουγε. Σηκώθηκε στις μύτες των ποδαριών του (παπούτσια όπως είπαμε δε φορούσε) κι είδε το Δεσποινιώ με το νυχτικό ανεβασμένο ως τη μέση του να κοιμάται μπρούμυτα μονάχο του. Ένα χέρι τον έσπρωξε και βρέθηκε πηδηχτός μέσα απ` το παράθυρο. Πήγε σιγά-σιγά και ξάπλωσε κοντά του και περίμενε. Άπλωσε δειλά-δειλά το χέρι και της χάιδεψε τα πισινά. Το Δεσποινιώ ένοιωσε και γύρισε, μα μόλις είδε τον Παντέλο με τα μαύρα στο μισοσκόταδο ζάρωσε και δεν είπε κουβέντα.

Κι όταν εκείνος ξεθάρρεψε και προχώρησε το Δεσποινιώ εφώναξε ψιθυριστά, «Άχου, Νικολή, ο σατανάς είναι δίπλα μου και με πασπατεύει. Τονε βλέπω κι είναι κατάμαυρος».

Κι όσο ο Παντέλος προχωρούσε, τόσο το Δεσποινιώ δυνάμωνε τη φωνή του. «Άχου, Νικολή μου, τώρα νιώνω και την οργιά του που μ` ακουμπά».

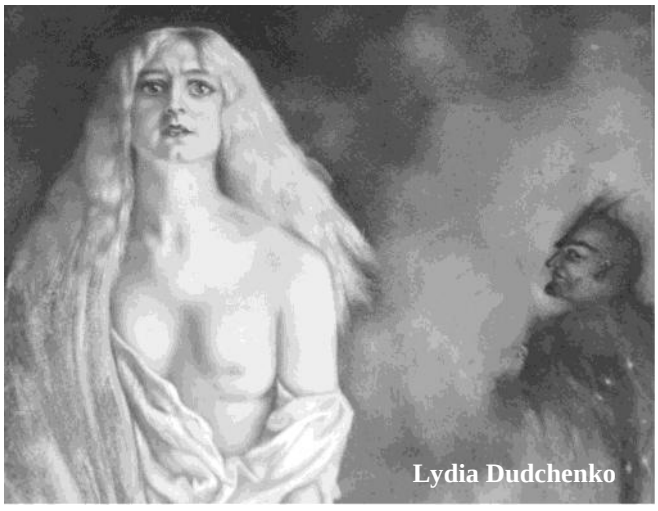

Δίψα

Δίψασε σε άνυδρους καιρούς
τότε που στέρεψαν οι νερομάνες.
Κι άρχισε
με εμπροσθοφυλακή τα νύχια
απόπειρες ανασκαφών,
αναζητώντας
τα υπόγεια νερά των Νηρηίδων.
Οι φλέβες μια - μια
ξεφεύγουν απ` τη διαίσθηση
των ραβδοσκόπων.
Και δίψαγε.
Δίψαγε πολύ κι έκλαιγε.
Κι ως έτρεξαν οι καταρράκτες
των ματιών,
έσκυψε να πιει.
Κι ως έσκυψε,
πνίγηκε στο κλάμα.

«http://www.istoselides.gr/trips/article.php?sid=124»
Χρυσόστομος Γελαγώτης

Στη δεύτερη φωνή της Δεσποινιώς κάτι άκουσεν ο Νικολής στο βάθος του ύπνου του κι ενοχλημένος απάντησε: «Βαρυχνάς είναι. Άθεν έτρωγες πιο λίγη σκορδαλιά. Γύρισε πλευρό και θα περάσει».

Κι εκεί που γύριζε πλευρό το Δεσποινάκι σκαρφάλωσεν απάνω του ο Παντέλος και τα μάτια του βγάζανε φωτιές. Αλλά και το Δεσποινάκι αγκομαχούσε. Και μες το αγκομαχητό του εφώναζε: «Τώρα με καπάκωσε, με ζουλά και χορεύει απάνω μου» κι έσβησεν η φωνή του.

Κι αφού τελείωσε το χορό του ο Παντέλος ξαλαφρωμένη αναστέναξε. «Δόξα σοι ο Θεός, Νικολή μου, ελευτερώθηκα. Τον είδα και τον έπιασα τον οξαποδώ κι ένιωσα και την οργιά του που `καιγε σα τη φωτιά».

Σαν εξημέρωσε το `πανε και του παπά. Να της δώκει λιγάκι αγιασμό να ρίξει απάνω της. Κι από τότε λένε πως το Δεκαπενταύγουστο οι μοναχές γυναίκες να μη κοιμούνται μ` ανοιχτό παράθυρο γιατί μπορεί να μπει ο πειρασμός να τις πειράξει. Μόνο το Μαριγώ της άμια-Βγενίας τ` Αλέξη κοιμάται ολοχρονίς μ` ανοιχτό παράθυρο. Και να `μπει ο πειρασμός δεν τη πειράζει. Απέ τότε που το παντρέψανε με τον Αμερικάνο κι αυτός έφυγε κι έριξε πέτρα οπίσω του, κάθεται κάθε βράδυ πίσω απ` το κουρτινάκι και βλέπει τους πειρασμούς, μα δεν το λέει για να μη φοβηθεί ο κόσμος.

Γ. Μ. Φράγκος

Αδαμάντιος Λεμός, ο ανυπότακτος εραστής της Τέχνης

Όταν τ` αστέρια πέφτουν στη γη, όλοι κάνουμε μια ευχή…

Και να, που πριν λίγες μέρες ένα λαμπερό αστέρι, ολοκληρώνοντας την πορεία του στο σύμπαν, έπεσε στη γη. Δεν έσβησε, δεν χάθηκε, απλά και μόνο ολοκλήρωσε μια γόνιμη πορεία στη ζωή του.

Ένα τέτοιο αστέρι ήταν, είναι και θα είναι ο Αδαμάντιος Λεμός. Ο ηθοποιός, ο σκηνοθέτης, ο δάσκαλος, ο άνθρωπος, ο δραστήριος, ο ακούραστος κι ανυπότακτος υπηρέτης της έβδομης τέχνης, έφυγε γι` άλλους τόπους. Μας ξέφυγε, για να πάει εκεί που τα όνειρα υλοποιούνται σαν τα παλεύεις, που οι ανηφορικοί δρόμοι, οδηγούν τους οδοιπόρους σε ξέφωτα εξάγνισης, που οι υποσχέσεις δεν είναι «θα» αλλά «γίγνεσθαι».

Ο ωραίος έφηβος της Τέχνης έφυγε, αναζητώντας, άλλες θεατρικές ομάδες, να διαπλάσει, άλλα όνειρα να ονειρευτεί, άλλους νέους να σκηνοθετήσει.

Εμείς είχαμε την τύχη να τον γνωρίσουμε, άνοστη μαγιά, γίναμε στα χέρια του ολόφρεσκο ψωμί και φτιάξαμε ένα απ` τα μικρομέγαλα όνειρα του, την πρώτη θεατρική ομάδα στην ιδιαίτερη πατρίδα του, τα Καρδάμυλα.

Αφουγκρασθήκαμε το όνειρο της ψυχής του, εκεί στην ολόδροση αυλή του σπιτιού του, κάτω απ` την κληματαριά.

Μυρίσαμε τ' αρώματα του αγιοκλήματος, μα και τ` ονείρου του. Ζήσαμε το πάθος του, την υπερκινητικότητά του και βγήκαμε απ` το λήθαργο της μονότονης ζωής μας.

Από τότε γίναμε τα δικά του παιδιά. Παίξαμε στις «Φουσκοθαλασσιές» του και ύστερα στον «Πλούτο» πολύ πριν τον ανεβάσει στην πόλη της Χίου. Μπήκε στα σπίτια μας, στα γραφεία μας, στις σκέψεις και στις καρδιές μας. Τον αναζητούσαμε, με την κρυφή λαχτάρα μήπως πάλι ανεβάσει κάτι. Και μας αναζητούσε, όποτε ερχόταν στη Χίο και τα Καρδάμυλα. Έφερνε χαιρετίσματα από τον Σίμωνα αλλά και τους φίλους απ` την Ηλιούπολη. Ήθελε όλα τα πνευματικά του παιδιά να `χουν δεσμούς, ν` αγαπιούνται και ν` αγαπούν όλοι το θέατρο.

Και τώρα μπορεί τ` αστέρι να `πεσε, μα δεν χάθηκε. Τριγυρνά, ανυπότακτο στις καρδιές όλων μας. Φωτίζει τους δρόμους της απραξίας μας και ξεσηκώνει τις ψυχές μας.

Φωτίζει το μισοτελειωμένο όνειρό του, εκεί σε κάποια κερκίδα τ` ανοικτού θεάτρου, που κάποτε ειπώθηκε πως θα του δώσουν τ` όνομά του.

Απ` εκεί ακούγεται πάλι παθιασμένη και βροντερή η φωνή του:

«Σηκωθείτε, να ξαναπαίξουμε την πρώτη πράξη απ` την αρχή».

Ευαγγελία Χ. Παπαζή

Ανοικτό Θέατρο Καρδαμύλων

Τόσα εκατομμύρια πεταμένα στο έλεος της διάβρωσης, περιμένουν συμπληρωματικό κονδύλι για την αποπεράτωση του έργου. Ως πότε;
Αν δεν ενδιαφέρει τους αρμόδιους η αποπεράτωση, δεν τους ενδιαφέρει ο ιδρώτας του λαού μας, που πληρώνει με τους φόρους του, έργα που ο χρόνος και η αδιαφορία, καταντούν ένα σωρό από πέτρες;

Αχ! Και να γινόταν η Χίος μονοεδρική, οι τοπικοί μας άρχοντες περισσότερο διεκδικητικοί κι εμείς οι πολίτες πιο πιεστικοί! Τότε, σίγουρα όλα θα `ταν διαφορετικά!
Μήπως όμως η αγάπη για τον πολιτισμό και ότι τον αφορά, είναι προνόμιο ολίγων... γραφικών στις μέρες μας;

Στη φωτογραφία: Ο Γραμματέας της Ομοσπονδίας Σωματείων Νότιας Χίου Δημήτρης Μελαχροινούδης, ο Δήμαρχος Καρδαμύλων Νίκος Μαρινάκης και ο Γραμματέας Φίλων της Π.Ε.Α.Ν. Νίκος Τσατήρης.

Φωτογραφία-κείμενο
Βαγγέλη Ρουφάκη

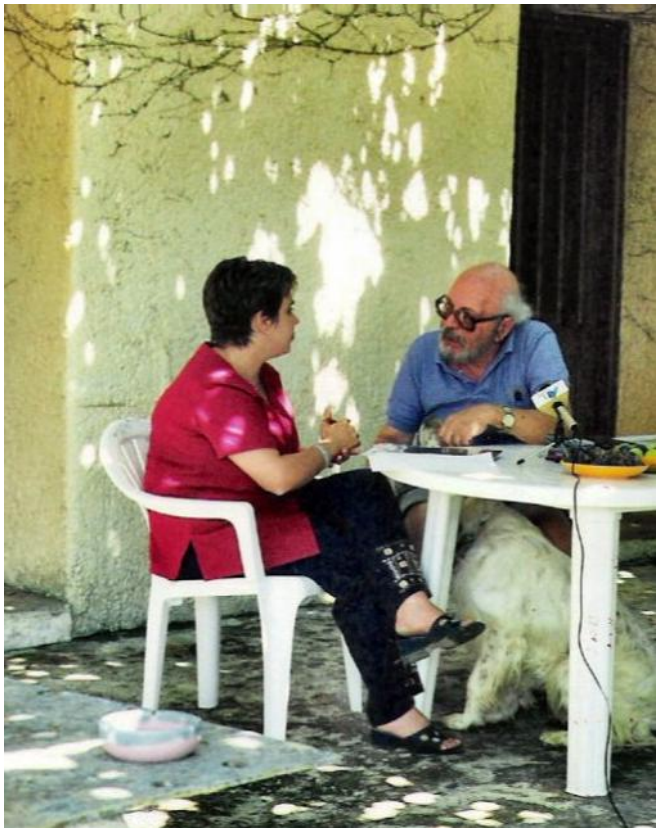

Συνέντευξη στην Ε. Κώτη φθινόπωρο 2001 (Αλήθεια tv)
Αρχείο Δ. Ψωμαδάκη

Η διπλανή φωτογραφία

Η φωτογραφία στην διπλανή σελίδα, κοσμούσε το σαλόνι στο 11ο τεύχος του Περιοδικού μας τον Ιανουάριο του 2004, με το ανάλογο σχόλιο και το βάζουμε ξανά σε σμίκρυνση, μα αρκετά μεγάλο για να μπορείτε να το διαβάσετε.

Φωνή βοώντος εν τη ερήμω τότε, ίσως και κάποιοι να μας λοιδόρησαν (όχι φυσικά ο αείμνηστος Αδαμάντιος που όταν το πληροφορήθηκε ζήτησε και πήρε το Περιοδικό μας).

Μόλις ο Αδαμάντιος έφυγε, όλοι άρχισαν τα… συνηθισμένα (θυμηθείτε Νίκο Γιαλούρη). Βαρύγδουπα λόγια, υποσχέσεις γι` αποπεράτωση του Ανοικτού Θεάτρου που θα φέρει το όνομά του κι άλλα πολλά. Ίδωμεν.

Δεν είχα τη χαρά να τον γνωρίζω από κοντά τα χρόνια της μεγάλης του δημιουργίας, αφού έλειπα πολλά χρόνια στη ξενιτιά. Από το λίγο όμως που τον γνώρισα τα τελευταία χρόνια, τα όσα έχω διαβάσει και έχω ακούσει κατά καιρούς για τον ακούραστο αυτόν εργάτη της Τέχνης και του Πολιτισμού, ήξερα ποιόν είχαμε ανάμεσά μας και τι κενό άφησε φεύγοντας…

Ευχόμαστε να είναι ελαφρά η Αττική γη που τον καλύπτει και να τιμηθεί ανάλογα η μνήμη του απ` τους έχοντες την ευθύνη, ένθεν κακείθεν.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Απεβίωσε ο θεατράνθρωπος Αδαμάντιος Λεμός

http://culture.ana-mpa.gr/printarticle.php?id=1663
(Αποσπάσματα)

...Ο Αδαμάντιος Λεμός γεννήθηκε στη Χίο το 1916. Υπήρξε για 60 χρόνια θεατρικός δημιουργός, ηθοποιός, θιασάρχης, σκηνοθέτης, εμψυχωτής, θεατροδάσκαλος, σκηνογράφος. Πέρα από τη συμμετοχή του σε μεγάλους θιάσους στα πρώτα του βήματα («Θίασος Κοτοπούλη», «Θίασος Κατερίνας», «Θυμελικός Θίασος Λίνου Καρζή», «Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν») και τη δημιουργία του «Θιάσου Λεμού» (έτος ιδρύσεως 1944), ο σημαντικός σταθμός της θεατρικής του δραστηριότητας είναι η περίοδος 1947-1950, όπου ξεκινάει την έρευνα και πρώτη παρουσίαση των νέων θεατρικών δυνάμεων…

...Στην Κύπρο βάζει τις ρίζες ανάπτυξης και εδραίωσης του πρώτου επαγγελματικού Κυπριακού Θεάτρου, του «Προμηθέα» 1944 -1946. Για την προσφορά του αυτή τιμήθηκε από την Κυπριακή Πολιτεία...

...Απόσπασμα από πρόσφατη ομιλία του Κ. Γεωργουσόπουλου (σε παρουσίαση βιβλίου του Λεμού): «Ο Αδαμάντιος Λεμός είναι μια από τις λίγες ιστορικές μορφές του θεάτρου μας, πάνω από εξήντα χρόνια διακονεί με φαντασία, πείσμα, πρωτοφανές νεοτερικό πνεύμα τη θεατρική πράξη ως θιασάρχης, σκηνοθέτης και ηθοποιός. Πρωτοπόρος και παντοπόρος, αγίασε το ιερό σανίδι στην Αίγυπτο, τον καιρό του πολέμου, στην Κύπρο και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αλλά η ιστορία οφείλει να υποκλίνεται για την προσφορά του στη θεατρική αποκέντρωση και στην αφοσίωσή του στους Έλληνες δραματουργούς και κυρίως, στους νέους συγγραφείς που είχε και την τόλμη και το ένστικτο να τους ανακαλύπτει και να τους επιβάλλει».

18-5-`98 Στο σπίτι του Κώστα Μικέδη (περιοχή Σωτήρα)
Αρχείο Δ. Ψωμαδάκη

Μια θλιβερή επέτειος

Τρίτη 27 Ιουλίου 2004. Μεγάλη γιορτή για το χωριό μας το Δαφνώνα, αφού γιορτάζει ο πολιούχος Άγιος Παντελεήμονας.
Κόσμος πολύς στον εσπερινό τη Δευτέρα το βράδυ και το πρωί στη θεία λειτουργία.

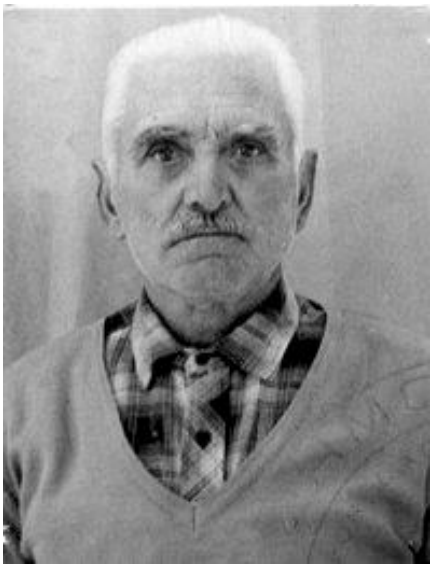

Μανώλης Γ. Μαμούνας

Το βράδυ στο πανηγύρι, περισσότεροι. Και όταν άρχισε το γλέντι κι άναψε ο χορός, κάτι άρχισε να συζητιέται κρυφά-κρυφά. Σε λίγο ένα μεγάλο φορτηγό σταμάτησε ανάμεσα στο χώρο του πανηγυριού και τ` απέναντι σπίτι.
Το «μυστικό» δεν άργησε να διαρρεύσει. Το μεγάλο φορτηγό σταμάτησε στη μέση για να καλύψει τη νεκροφόρα που μόλις είχε φτάσει να παραλάβει τον Μανώλη Μαμούνα που πριν λίγο άφησε την τελευταία του πνοή. Οι οικείοι του δεν ήθελαν να δημιουργήσουν πρόβλημα στο πανηγύρι αφού είχαν ήδη πληρωθεί τα περισσότερα έξοδα…
Πολλοί χωριανοί φύγαμε, αλλά κι αυτοί που έμειναν, ήταν όλοι πικραμένοι. Οι ξένοι που κάθε χρόνο τιμούν το πανηγύρι μας, το κράτησαν για μερικές ώρες. Τα μέλη της οικογένειας Μαμούνα, έφυγα από το σπίτι τους...
Ο Μανώλης Γεωργίου Μαμούνας γεννήθηκε στο Δαφνώνα το 1931. Ο πατέρας του Γεώργιος Δ. Μαμούνας συνέχισε το επάγγελμα του δικού πατέρα. Έκανε εμπόριο ζώων από Τουρκία, Θράκη και αλλού. Ξημέρωμα πρωτοχρονιάς του 1950 (στη Σμύρνη όπου βρισκότανε για λόγους επαγγελματικούς, το αυτοκίνητο που επέβαινε προσέκρουσε σε τηλεγραφικό στύλο και άφησε εκεί την τελευταία του πνοή…
Ο Μανώλης που από παιδί δούλευε κοντά στον πατέρα του και ήξερε τη δουλειά, συνέχισε το ίδιο επάγγελμα, όταν τελείωσε τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις το 1953.
Παντρεύτηκε το 1960 την Μαρία Μ. Καλλιαγκά και απέκτησαν τρία παιδιά. Τον Γιώργη, τον Μιχάλη και την Ευτυχία.
Επίσης είχε κοντά του και την χήρα μητέρα του Ευτυχία, μέχρι το τέλος της ζωής της.
Το 1962 άνοιξε μαγαζί στην πόλη της Χίου με συνεταίρο τον Παντελή Κ. Μαμούνα επίσης κρεοπώλη. Γρήγορα όμως το κρεοπωλείο κράτησε ο Μανώλης μόνος, μέχρι που τα παιδιά Γιώργης και Μιχάλης (1985) μπήκαν συνεταίροι.
Με τη γνώση της δουλειάς του ζωέμπορου και του κρεοπώλη όλα αυτά τα χρόνια, με τίμια εργασία και την καλή φήμη που απέκτησε το μαγαζί με ντόπια κρέατα, κατάφεραν να κάνουν το κρεοπωλείο Μαμούνα το πρώτο της Χίου. Από το 1992 ο Μανώλης συνταξιοδοτήθηκε και το μαγαζί έμεινε στα παιδιά του.
Με την ποιότητα, τις πολλές γνωριμίες και την κοινωνική τους συμπεριφορά, συνεχίζουν (και είναι οι μόνοι πλέον που απόμειναν) την παράδοση της μεγάλης οικογένειας του Δαφνώνα «Μαμούνα-Ταραμά» που τίμησαν το επάγγελμα επί σειρά γενεών…

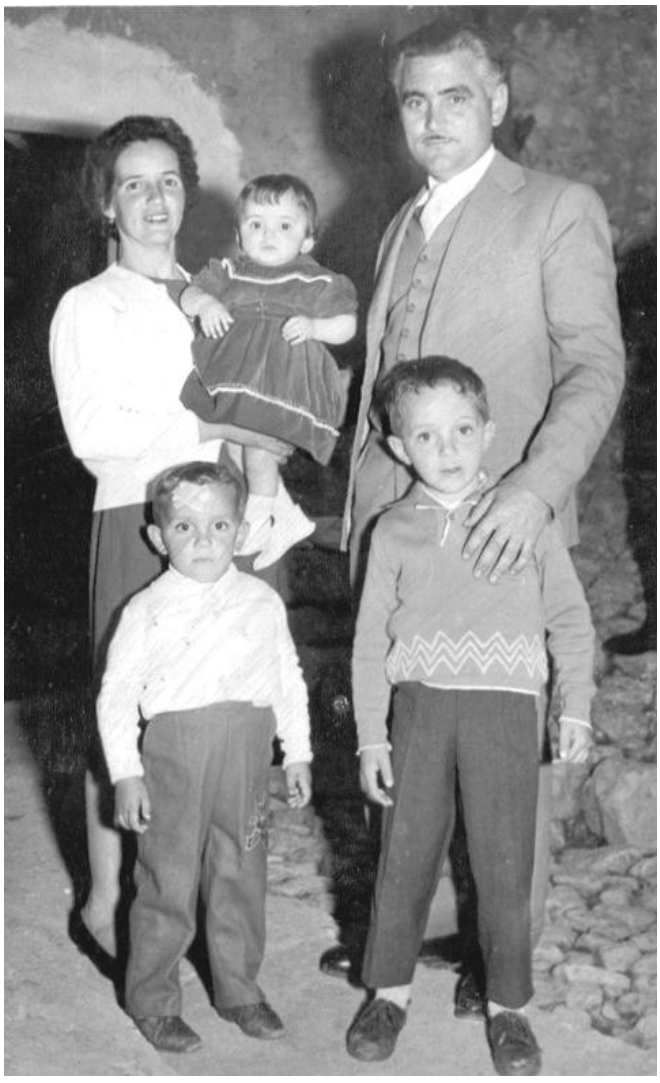

Οικογένεια Μανώλη και Μαρίας Μαμούνα

Οδοιπορικό Μνήμης Καλοκαιριού

Βαδίζω νοερά στους δρόμους του χωριού μου με το φθαρμένο καλντερίμι. Σιωπή απόλυτη κυριαρχεί. Αισθάνομαι ζεστές τις αναπνοές των συγχωριανών, τα βήματά τους άλλοτε αργόσυρτα και κουρασμένα, άλλοτε γοργά και σφριγηλά στην κίνηση των πελμάτων τους.

Οι πετρόκτιστες βρύσες ρέουν καθαρό και πόσιμο νερό. Μικρά σύννεφα από λιλικιές και σφήκες περιστρέφονται διψασμένες γύρω από τους δροσερούς κρουνούς που στάζουν μέσα στο λιοπύρι του καλοκαιριού αργοστάλλακτες λίγες σταγόνες αναψυχής. Μικρά παιδιά περιφέρονται και προσπαθούν να παγιδέψουν τ` όνειρο της λαίμαργης και άγουρης ψυχής τους, στα φωτεινά τετράγωνα του ήλιου και στις μετακινούμενες σκιές των δέντρων που καρποφόρησαν και έχουν κρεμάσει τα κλαδιά τους όπως οι σπιτικοί άμπελοι τις κληματαριές τους στις άκρες των μαντρότοιχων, στα μπαλκόνια τα ευρύχωρα, στις πετρόκτιστες αυλές και τα τοιχογύρια της κάθε γειτονιάς μαζί με τ` αγιοκλήματα και τα σαρκίμια…

Σκίτσο Μπάμπη Κοιλιάρη

Οι νιες σκουπίζουν με φροκαλιές τα λιθόστρωτα μπροστά στα σπίτια, τα χωμάτινα κατώγεια, όπως σκουπίζουν τη ψυχή τους μπροστά στα εικονίσματα, στις κρυφές εξομολογήσεις τους.

Μια μουσική αδιόρατη κι απόκοσμη, από μελωδίες που δυναμώνει ο άνεμος των μελτεμιών ψηλώνει και χαμηλώνει την έντασή της. Και πορεύεται μαζί μου στον χωριάτικο δρόμο με τις ανηφοριές, τις κατηφοριές και τα ισιώματα που διακλαδίζονται στις παρόδους και τα σοκάκια.

Αβασίλευτη μέρα της αγαθής μνήμης, πόσα μερόνυχτα ανιαρής καθημερινότητας σ` έχουνε μέσα μου αποκρυσταλλώσει όπως σε φορτία κάρβουνο, το διαυγές και άφθαρτο διαμάντι.

Χίος 20-6-2006
Κώστας Αμπανούδης

Αφού αποκαταστάθηκε επαγγελματικά, ο Μανώλης, άρχισε να ασχολείται με τα κοινά. Σαν κοινοτικός σύμβουλος στην αρχή και κατόπιν Πρόεδρος της τότε Κοινότητας Δαφνώνα για οκτώ χρόνια.

Ήταν ζωντανός άνθρωπος και ενίοτε νευρικός. Εργατικός όπως ήδη γράψαμε και καλός σύζυγος, πατέρας και παππούς.

Έφυγε πρόωρα από σπάνια αρρώστια που παρουσιάστηκε τα δύο τελευταία χρόνια της ζωής του, αλλά τον κατατρόπωσε σε ένα περίπου μήνα. Για λίγο καιρό έλειψε από το μαγαζί των παιδιών του, που ήταν και κείνο δικό του παιδί.

Την εκφορά του παρακολούθησαν οι αρχές του τόπου και πλήθος κόσμου. Διαβάστηκαν επικήδειοι και πλήθος κόσμου κατέθεσε χρήματα αντί στεφάνου στη μνήμη του.

Στα δυο χρόνια από το θάνατό του γράφονται αυτές οι γραμμές, αφιερωμένες στη μνήμη του.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Ο Μανώλης στη δουλειά...

...το ίδιο και τα παιδιά του

Θεριστής Φεγγαριού

-Απόψε στο χωριό μας ο κινηματογράφος του Βασιλικού Εθνικού Ιδρύματος θα παίξει την Ελληνική ταινία «Η Σταχτοπούτα».

Ο κυρ-Γιάννης ο διαλαλητής-ντελάλης στάθηκε στο καντούνι και διαλάλησε το μήνυμα. Ύστερα προχώρησε στην άλλη γωνιά και το επανέλαβε. Γύρισε όλο το χωριό και φρόντισε να μάθουν το νέο όλοι. Είναι βλέπεις, ένα μεγάλο γεγονός κάθε δυο-τρεις μήνες να επισκέπτεται κινηματογράφος το χωριό και να μπορούν οι απλοϊκοί άνθρωποι να δουν πάνω στο σεντόνι ηθοποιούς σαν το Χατζηχρήστο, το Βέγγο, τη Βουγιουκλάκη, το Τσαγανέα, ανθρώπους που ποτέ δε θα είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν , αφού ένα ταξίδι στην Αθήνα ήταν όνειρο θερινής νύχτας. Άνθρωποι πάνω στο σεντόνι. Έβδομη τέχνη, μόνο ο δάσκαλος την ήξερε έτσι.

Φωτο Μαξ Ρεντιάνη Αρχείο ΒαγγέληΡουφάκη

Η τσακαλοπαρέα συγκεντρώθηκε όλο φωνές και γέλια αφού απόψε ήταν μια ξεχωριστή βραδιά. Μπορούσε να δει την ταινία μα και να πειράξει το Χριστόφορο που ζήλευε τη γυναίκα του, γι` αυτό κάθε νυχτιά παραμόνευε στο παράθυρο του σπιτιού του από ψηλά, έχοντας κοντά του ένα καλάθι με πέτρες, για να υποδεχτεί μ` αυτές κάθε επίδοξο εραστή αντίζηλο. Κι αν συνέβαινε να περάσει κανείς με προφυλάξεις ή ύποπτα σφυρίγματα, τον υποδεχόταν μια βροχή από πέτρες. Είχε μάλιστα τραυματίσει δυο αθώους ανθρώπους. Μόνο το Χριστό δεν έφερε μέσα του ο αθεόφοβος. Η γυναίκα του η Καλομοίρα ενοχλούνταν, προσπαθούσε να τον αποτρέψει αλλ` αυτός δεν άκουγε τίποτε.

Αυτή την αδυναμία την ήξεραν τα παιδιά και σε κάθε ευκαιρία παράσταιναν τους κορτάκηδες και πείραζαν τον Χριστόφορο, για να γελούνε.

Όλα τα παιδιά σχεδίαζαν, συναινούσαν, έφερναν αντιρρήσεις, εκτός από το Θέμο που ήταν λες σε άλλο κόσμο, κάποια σκέψη τον βασάνιζε, το καταλάβαινε κανείς αμέσως.

-Βρε Θέμο, εσύ πάντα είσαι μπροστάρης, τώρα σ` έπιασε μουγκαμάρα;

-Παιδιά εγώ απόψε δε θα `ρθω στον κινηματογράφο, γιατί ο πατέρας μου θα με πάρει μαζί με τους εργάτες να πάμε στον καμπάκι να θερίζομε τη νύχτα και το πρωί.

Διέκρινες στα μάτια το παράπονο, στα λόγια την πίκρα μα και την κατανόηση, καθώς ο Θέμος ήξερε πως τα φέρνουν δύσκολα βόλτα, γι` αυτό αγόγγυστα έβαζε κι αυτός το χέρι του, στην περιποίηση των ζώων, στο μάζεμα των καρπών, στο κουβάλημα του νερού με τους τενεκέδες κι ας ήταν μόνο δέκα χρόνων. Απόψε όμως ήθελε να είναι στο χωριό να το γλεντήσει με το Χριστόφορο και την ταινία. Όμως έπρεπε να είναι στο θέρος. Οι περισσότερες επιθυμίες των ανθρώπων, μένουν απλά επιθυμίες...

Κατά τις πέντε, τρία γαϊδουράκια και δυο μουλάρια με τους αναβάτες τους τον Αρίστο, το Γιώργη, το Θέμο τον πατέρα και τον παραγιό, προχωρούν ήρεμα το δρόμο προς το καμπάκι. Οι τέσσερις μεγάλοι κουβεντιάζουν, αστειεύονται, γελούν, μόνο ο Θέμος είναι άλαλος. Ο πατέρας τον καταλαβαίνει και προσπαθεί να τον παρηγορήσει με την ιστορία της Σταχτοπούτας. Την είχε όμως ξανακούσει και του είναι αδιάφορη. Εξ άλλου ιστορία με κορίτσι πρωταγωνιστή δεν τον ενδιαφέρει. Ούτε πασούμια ούτε γοβάκια. Ο Θέμος είναι άνθρωπος της δράσης. Θυμάται τότε που προσπάθησαν να διαπιστώσουν, όταν έμαθαν ότι η γη είναι σφαιρική, τι βρίσκεται στην άλλη πλευρά της διαμέτρου της. Άρχισαν να τρυπούν το χώμα μ` ένα μεγάλο κοντάρι μια μέρα που είχε βρέξει πολύ για να φτάσουν στην αντίπερα άκρη.

Σιγά-σιγά έφτασαν στο καμπάκι, παλούκωσαν μ` ένα μακρύ σχοινί τα ζώα, πήραν στα χέρια τα θεριστήρια κι άρχισαν τη δουλειά, γιατί τώρα το στάρι θερίζεται ευκολότερα, δε σπάει και δεματιάζεται άνετα. Κι οι χερόβολοι πόλλαιναν, δρομιάζονταν και δένονταν με δεμάτια με χόρτο που είχαν φέρει απ` το χωριό βρεγμένο. Ο Θέμος πρώτος στη δουλειά κι ας φανταζόταν τι έκαναν τώρα οι φίλοι του στο χωριό.

Προχωρούσε η δουλειά κι η μέρα φύραινε, η πάχνη άρχισε να πέφτει, σε λίγο θα νύχτωνε μια νύχτα φεγγαρόλουστη, πανσέληνος του Ιουλίου στα τέλη του. Βραδιά για ερωτευμένους, για τραγούδια, για βεγγέρες. Για το Θέμο, βραδιά θερισμού. Μόνο που καθώς θερίζει μπορεί να σκέφτεται. Κανένας δε μπορούσε να φορέσει στη σκέψη καπίστρι. Μπορεί κάποιους και να τους σκότωσαν για όσα είχαν σκεφτεί και είχαν εκφράσει αλλά τη δυνατότητα της σκέψης δεν τους την αφαίρεσαν. Έφερε στο νου του το Γαλιλαίο. Του άρεσαν τα γράμματα του Θέμου κι ο δάσκαλος έλεγε πως αυτό το παιδί θα γίνει κάτι καλό. Κι εκείνος καμάρωνε και προσπαθούσε ακόμα περισσότερο, για να `ναι καλός μαθητής και να προοδεύει. «Θα γίνω γιατρός μα και δικηγόρος καλό θα είναι». Άλλα δεν τον απασχολούσαν.

Κοίταζε το γεμάτο φεγγάρι με τ` άστρα. Του άρεσαν και τον τραβούσαν, μα δε σκεφτόταν να γίνει αστροφυσικός. Ούτε έφερναν μπροστά του κάποιο κορίτσι από το χωριό. Αυτά δεν τον απασχολούσαν όπως το φίλο του τον Κώστα που ήταν ένα χρόνο μικρότερος. Κι όταν κατά τις δώδεκα σταμάτησαν το θέρισμα και ξάπλωσαν πάνω στα δρομιά τα στάχυα ο Θέμος εξακολουθούσε να σκέφτεται, γιατρός ή δικηγόρος; Δεν προσπαθούσε να ρωτήσει το φεγγάρι να του πει. Σκεφτόταν τι θα ήταν καλύτερο γι` αυτόν και για την κοινωνία του. Να ο κύριος γιατρός ή να ο κύριος δικηγόρος. Το φεγγάρι που έφεγγε στα παιδιά να πάνε στο σχολειό για να μάθουν γράμματα, περπατούσε στον ουρανό μα δε μιλούσε. Έτσι αποκοιμήθηκε το παιδί σκεπασμένο ολόσωμα με τις κουβέρτες για να προστατευτεί από τ` αγιάζι. Το πρωί που ξύπνησαν συνέχισαν το θερισμό και άρχισαν το κουβάλημα των δεματιών στον κάμπο του χωριού για να έλθει η αλωνιστική μηχανή να τ` αλωνίσει. Γι` αυτή τη μεταφορά με πέντε ζώα ασχολήθηκε ο Θέμος, οδηγώντας μόνος του πέντε κατάφορτα ζώα. Η διαδρομή με τον ήλιο, δύσκολη. Μέχρι κι η σκέψη κάτω από τέτοιες συνθήκες, το ίδιο. Κι αυτός ο σύντροφος ο ακούραστος, δε μπορεί να κρατήσει συντροφιά στο Θέμο. Μόνο μια στιγμή του πέρασε από το νου εκείνο το γοβάκι της Σταχτοπούτας. Τι θα μπορούσε να ήταν για `κείνον.

Όταν ολοκλήρωσαν το θερισμό και τη μεταφορά των δεματιών, ήρθαν στο χωριό. Τα παιδιά συνάντησαν το Θέμο κι άρχισαν να του διηγούνται την ταινία. Μα αυτός τους σταμάτησε απότομα.

-Δε θέλω να ακούσω τίποτα. Εγώ θα διαβάσω και θα γίνω γιατρός.

Και σήμερα άντρας ώριμος με μια όμορφη οικογένεια και μια αξιόλογη δουλειά, όχι όμως γιατρός, αναρωτιέται αν βρήκε το γοβάκι του και σκέφτεται:

«Αν μπορούσα να γραφτώ σ` ένα πανεπιστήμιο, θα γινόμουν γιατρός... Θα...»

Ψάχνε και συ για το δικό σου γοβάκι!

Τέχνης Αδόκιμος

Έκανα λάθος

Έκανα λάθος μα φορά και σου `στειλα
ένα τραγούδι που `γραψα για σένα.
Κομμάτια μέσα απ` την καρδία ξεκόλλησα
και σφράγισα το φάκελο με αίμα.

Από τον κήπο της ελπίδας ρόδα μάζεψα,
με της αγάπης τα `μπλεξα το ψέμα.
Ο άνεμος τα πήρε και σκορπίσανε,
πριν πέσουνε στο χώμα μαραμένα.

Και βγήκα, σαν την Εύα, απ` τον Παράδεισο,
το μήλο όταν γεύτηκα της γνώσης.
Τα δάκρυα μου πέταξες στην άβυσσο
και το φτωχό τραγούδι μου θα νιώσεις;

«Διατσίντα» Τζένη Συρρή-Χαννάκη

Η μπαλάντα των μοιραίων

Μας στήνει φάρσες η πουτάνα ιστορία,
εκεί που χρώσταγε μας πήρε δανεικά.
Τα όνειρα σου ξεπουλάνε στα Χαυτεία
κι εσύ μιλάς για τα χαμένα ιδανικά.

Σ` ένα Βαρδάρη που δεν παίρνει από λόγια
που να `βρει απάγκιο, μια αγάπη αγκαλιά.
Ψάχνεις για διέξοδο στης μοίρας σου τα υπόγεια
κι αυτοί στο όραμα σου, βάζουνε θηλιά.

Μας στήνει φάρσες η πουτάνα ιστορία,
αυτή μοιράζει, αυτή κόβει τα χαρτιά.
Εκεί που λες τελειώσανε τα πανηγύρια,
να την μπροστά σου με νταούλια και βιολιά.

Σ` ένα Βαρδάρη που δεν παίρνει από λόγια
που να `βρει απάγκιο, μια αγάπη αγκαλιά.
Ψάχνεις για διέξοδο στης μοίρας σου τα υπόγεια
κι αυτοί στο όραμα σου, βάζουνε θηλιά.

http://www.istoselides.gr/trips/index3.php
Χρυσόστομος Γελαγώτης

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΥ

Του Βαγγέλη Ρουφάκη

Τα έγγραφα που ακολουθούν βρέθηκαν στη βιβλιοθήκη του σχολείου Δαφνώνα

«Εν Καταρράκτη
Προς την Α. Πανιερότητα Χίου Αμβρόσιον ;;;;
Ταπεινώς ασπαζώμεθα την Υμετέραν Δεξιάν απαξάπαντες οι εγχώριοι και ιδιαιτέρως οι Γεροντοσύμβουλοι του χωρίου. Επειδή και εισηκούσθη η δέησις ημών και εξαποστείλετε εις Ημάς Δημοδιδάσκαλον τον Γεώργιον ;;; Δόντη, τον οποίον παραδέχθημεν ως διδάσκαλον του χωρίου μας. Διό και δίδωμεν εγγράφως την υπόσχεσιν της συστάσεως αυτού.
Προσέτι και προς την Υμετέραν Πανιερότητα ανήκουσαν ευλάβειαν.
Διό και υποσημειούμεθα ασπαζώμενοι την Υμ.Δεξιάν μένωμεν ευπειθέστατα τέκνα της Υμετ. Πανιερότητος.
τη 17 Φεβρουαρίου 1885.
Οι Γεροντοσύμβουλοι»

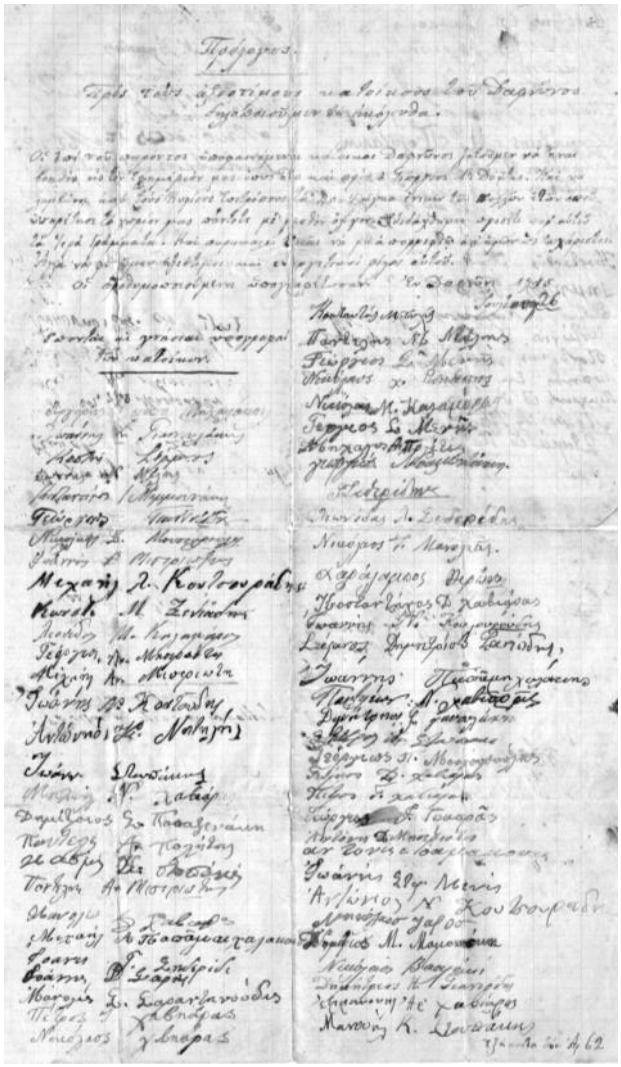

Πρόλογος

Προς τους αξιοτίμους κατοίκους του Δαφνώνος
δηλοποιούμεν τα ακόλουθα.

Οι επί του παρόντος υποφαινόμενοι κάτοικοι Δαφνώνος ζητούμεν να ήναι βοηθός εις τον εφημέριόν μας όπως ήτο και πριν ο Γεώργιος ;;; Δόντης. Και να λαμβάνη από τους Κυρίους Επιτρόπους τα =40= φράγκα ένεκεν των πολλών ετών οπού υπηρέτησε το χωρίον μας πάντοτε με μισθόν ολίγον. Εδιδάχθημεν προσέτι παρ` αυτού τα Ιερά Γράμματα. Και παρακαλούμεν ημάς να μη απορρηφθη αφ` ημών ως αχάριστοι. Αλλά να φανώμεν αξιότιμοι και ευεργετικοί φίλοι αυτού.
Οι προθυμοποιούμενοι υπογραφέτωσαν.
Εν Δαφνώνι 1915 Ιουλίου 26
(δυσανάγνωστο) Γραμματεύς
Έπονται αι γνήσιαι υπογραφαί των κατοίκων
Αργύρης Παπαμιχαλάκης, Ιωάννης Σ. Γιαννουλάκης, Κωστής Σέρμπος, Ιωάννης Ν. Ντιλης, Κωσταντίνος Ι. Μαμουνάκης, Γεώργιος Γιαννιώδης, Νικολαος Δ. Μουσουρούλης, Ιωάννης Α. Μισιριώτης, Μιχαήλ λ. Κουτσουράδης, Κοστι Μ.Ξενιαδης, λεωνιδας Μ. Καλαμάρας, Γεόργιος Αν. Μισιριώτη, Μιχαήλ Αν. Μισιριώτη, Ιωάννης Ν. Κοντούδης, Αντώνιός Κ. Νητηλής(Ντίλης), Ιωάνν. Στουπάκης, Μιχαήλ Ν. Χαβιάρας, Δημήτριος Σ. Παπαξενάκη, Παντελής Α. Πολήτης, Κοσμάς Δ. Στουπάκης, Παντελής Α. Μισιριώτης, Μανόλη Δ. Χαβιάρα, Μιχαήλ Α. Παπαμιχαλάκη, Ιοάνη Γ. Σηδερίδι, Ιοάννης Δ. Σαρής, Μανόλης Σ. Σαραντηνούδις, Πέτρος Ι. Χαβηάρας, Νικόλαος Χαβηάρας, ➡ ➡ ➡ ➡ ➡

γράμματα από τους αναγνώστες μας

(Η δημοσίευση επιστολών γίνεται με επιλογή. Γράμματα που δεν δημοσιεύονται δεν επιστρέφονται.)

Αγαπητέ κύριε Ρουφάκη
Μαζί με το τεύχος του θαυμάσιου περιοδικού σας «Δάφνη» (Ιανουάριος 2006) με το πλούσιο περιεχόμενο και τις υπέροχες φωτογραφίες του, έλαβα και το βιβλίο του Πέτρου Μαρτάκη «Χιώτικα Αφηγήματα» και θερμά σας ευχαριστώ για την εκτίμηση και την αγάπη σας για μένα που τυγχάνει να είμαι πολιτογραφημένος Χιώτης.
Αγαπώ εξεχόντως τη Χίο και τους εξαίρετους εκεί φίλους μας, ιδιαίτερα δε εσάς κύριε Ρουφάκη, που μας έχετε κατακτήσει με την αγάπη, τη φιλοξενία και την έκδηλη φιλοφροσύνη σας. Ελπίζω το καλοκαίρι να συναντηθούμε.

Με αμοιβαία αισθήματα αγάπης,
Ευάγγελος Οικονόμου
Φιλόλογος, Επίτιμος Επιθεωρητής
Μέσης Εκπαιδεύσεως

*

Αγαπητέ κύριε Ρουφάκη
Το διοικητικό Συμβούλιο του Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Χίου, σας ευχαριστεί θερμότατα για το Περιοδικό «Δάφνη» φύλλο 15ο/ Ιανουάριος 2006 που είχατε την καλοσύνη να μας στείλετε.
Η ευγενική χειρονομία σας για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης του Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Χίου μας τιμά ιδιαίτερα.

Με εκτίμηση και φιλικούς χαιρετισμούς
Ο Πρόεδρος του Δ. Σ.
του Ομηρείου Π. Κ. Δ. Χ.
Αντώνης Λάρδας
Αντιδήμαρχος Χίου

*

Αξιότιμε κύριε Ρουφάκη
Μαζί με τις ευχαριστίες μου για την ευγενική σας χειρονομία να μου αποστείλετε και αυτό το τεύχος του Περιοδικού «Δάφνη» που εκδίδετε, επιθυμώ να Σας συγχαρώ κι για την καλαίσθητη έκδοση του καινούργιου βιβλίου «Χιώτικα Αφηγήματα» του αείμνηστου Λογοτέχνη-Συγγραφέα Πέτρου Μαρτάκη.

Εύχομαι καλή συνέχεια
Πόπη Χαλκιά-Στεφάνου

*

Αγαπητέ κύριε Ρουφάκη
Εύχομαι να είστε καλά και να δημιουργείτε.
Ευχαριστώ για τα ενδιαφέροντα τεύχη της «Δάφνης» που μου στέλνετε, καθώς και το πρόσφατα εκδοθέν βιβλίο «Χιώτικα Αφηγήματα».

Φιλικά
Μαρία Φαφαλιού-Δραγώνα

*

Αγαπητέ κ. Ρουφάκη,
σας ευχαριστούμε για την αποστολή του καλαίσθητου και πολύ ενδιαφέροντος -ακόμα και για έναν μη Δαφνούσιο ή Χιώτη- περιοδικού "ΔΑΦΝΗ".
Επίσης θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι η έδρα της εταιρείας μας μεταφέρθηκε σε νέα διεύθυνση: ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 183, ΤΚ 112 51, ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 210-8848066, ΗΛ. Δ/ ΝΣΗ: info@heliodromion.gr.
Με τις καλύτερες ευχές μας για την συνέχιση του έργου σας και την ευόδωση των προσπαθειών σας.

Φιλικά
Ηλιοδρόμιον
Πολιτιστική Ερευνητική Εταιρεία
Γιώργος Λαθύρης

Κοσταντής Μ. Ντίλης, Παντελής Μ. Ντίλης, Γεώργιος Σ. Μενής, Νικόλαος Χ. Ρισκάκης, Νικόλας Μ. Καλαμάρας, Γεόργιος Σ. Μενής, Μιχάλης Αν. Πολίτις, γεοργιώς Νεαμονιτάκη, Γ. Σιδερίδης, λεωνίδας λ. Σιδερίδης, Νικόλας Μανολιάς, Χαράλαμπος Μυρώνης, Κοσταντίνος Δ. Χαβιάρας, Ιωάννης Ν. Κουλουρούδης, Στέφανος Δημητρίου Γιανιόδης, Ιωάννης Παπαμιχαλάκης, Παντελέων Ν. Χαβιάρας, Δημήτριος Γ. γιανουλάκη, Στάβρος Αρ. Στουπάκι, Γεόργιως Π. Μουσουρούλης, Γεώργιος Φ; Γομαράς, Αντόνη Δ. Μησιριότη, αντονις ;; Μαμούνας, Ιωάνης Στ;; Μενής, Αντώνιος Ν. Κουτσουράδης, Δημίτριος Μ. Μαμουνάκη, Νικόλαός Βασιλάκι, εμμανουήλ Αρ. Χαβιάρας, Μανουήλ Κ. Στουπάκης

εξήκοντα δύο Αρ 62

1952 Η Αλεξάνδρα με το μοσχαράκι
Φωτογραφία Μαξ Ρεντιάνη
Αρχείο Βαγγέλη Ρουφάκη

Εποχή, αιώνας

- Ποιος μπορεί να πηδήσει έξω από τον ίσκιο του; Ποιος μπορεί να πηδήσει έξω από την εποχή του;
- Όταν λέμε πως είμαστε παιδιά του αιώνα μας, εννοούμε πως έχουμε δεύτερη μητέρα μας τη Χιροσίμα και δεύτερο πατέρα μας το Τσερνομπίλ.
- Ο άνθρωπος που έχει σωστές ιδέες σε λάθος χρόνο και τόπο, είναι εξαίρετος αλλά αξιολύπητος.
- Τον μεγαλοφυή δεν τον δημιουργεί η εποχή του. Αυτός δημιουργεί την εποχή του.
- Το εκτός εποχής είναι το σπάνιο και υπερτιμημένο.
- Για τους μυαλωμένους, την εποχή την προσδιορίζει το πνεύμα των επιστημόνων και του πολιτισμού. Για τους άμυαλους την προσδιορίζει το κέφι της μόδας και των ενστίκτων. Γι` αυτό κάθε εποχή έχει τα θετικά της προόδου και τα αρνητικά της οπισθοδρόμησης.
- Η άνοιξη είναι μια εποχή που για να την καταλάβεις πρέπει να ξεκινήσει απ` την καρδιά σου.

«Γνωμολογικό Λεξικό» Ιάσων Ευαγγέλου

Περιεχόμενα

Το πρόστιμο του χρόνου	Τζένης Συρρή-Χαννάκη	2
Εν όψει… Δημοτικών εκλογών Θ. Κοκκαλιάδη-Γ. Μουτάφη-	Ιάσωνος Ευαγγέλου	2
Ταξιδεύοντας...	Βαγγέλη Ρουφάκη	3
Ένας… Δαφνώνας στη Ξάνθη, Δη. Πε. Θε. Κομοτηνής και… άλλα	Βαγγέλη Ρουφάκη	4
Χιώτικα Αφηγήματα	Πέτρου Ι. Μαρτάκη	6
Του αδελφού-Ζωή ποιήματα	Ειρήνης Νικολάκη-Καλαμάρη	7
Απόκριες στην πανέμορφη Ρόδο	Βαγγέλη Ρουφάκη	8
Καλοκαιριάτικες ασχολίες, εκδηλώσεις κ.λ.π.	Βαγγέλη Ρουφάκη	10
Η Ελληνική γλώσσα στην Κύπρο	Ανδρέα Ι. Βοσκού	11
Τέσσερα Παλληκαρκα	Κυπριακό Δημοτικό τραγούδι	12
Το Χαλίτικον χωράφιν	Παύλου Λιασίδη	12
Θρησκευτικά κειμήλια	Σεβαστής Χαβιάρα-Καραχάλιου	12
Δαφνώνας Χίου - Δαφνώνας Ξάνθης	Φωτογραφίες	13
Οδοιπορικό στην Αγιά Μαρκέλλα, με τοφακό του Μαξ Ρεντιάνη	Μαξ Ρεντιάνη	14
Το Δεσποινάκι και η οργιά του διαβόλου	Γεωγίου Μ. Φράγκου	16
Δίψα	Χρυσοστόμου Γελαγώτη	17
Αδαμάντιος Λεμός, ο ανυπότακτος εραστής της Τέχνης	Ευαγγελίας Παπαζή	18
Η διπλανή φωτογραφία	Βαγγέλη Ρουφάκη	19
Απεβίωσε ο θεατράνθρωπος Αδαμάντιος Λεμός	http://culture.ana-mpa.gr	19
Μια θλιβερή επέτειος	Βαγγέλη Ρουφάκη	20
Οδηπορικό Μνήμης Καλοκαιριού	Κώστα Αμπανούδη	21
Θεριστής φεγγαριού	Τέχνης Αδόκιμος	22
Έκανα λάθος	Τζένης Συρρή-Χαννάκη	23
Η μπαλάντα των μοιραίων	Χρυσοστόμου Γελαγώτη	23
Το Αρχείο μου	Βαγγέλη Ρουφάκη	24
Γράμματα από τους αναγνώστες μας		25
1952 Η Αλεξάνδρα με το μοσχαράκι	Μαξ Ρεντιάνη	26
Εποχή-αιώνας	Ιάσωνος Ευαγγέλου	26
Περιεχόμενα		26
Του παπά-Στρατή η κόρη	Φάνη Φαντέμη	27

Του παπά-Στρατή η κόρη

Ξεφορτώνανε καλαμπόκι με το σιλό στο Λίβερπουλ. Ήταν ένα χιώτικο βαπόρι και το Αντωνιό, ο ναύτης από το Βροντάδο, είχε φάει βραδινό και με τα ρούχα της σκάτζα βάρδιας κατήβηκε στο ντόκο και σουλατσάρισε. Καλοκαίρι, ο ήλιος αψηλά ακόμα. Καμιά φορά προβάλει και ο Τζαννής ο συντοπίτης του στη σκάλα.

– Κατέβα κάτω – του φωνάζει – να περπατήσωμεν λιγάκι.

Κατεβαίνει λοιπόν κάτω και ο Τζαννής, συμπληρώθηκε η παρέα – οι Χιώτες πάνε πάντα δύο-δύο – τα λέγανε, σουλατσέρνανε και κουβέντα τσι κουβέντας – όπως τα αφηγήθηκε μετά το Αντωνιό – ξεχαστήκανε βγήκαν όξω από τους ντόκους και ηφτάσανε στον κεντρικό σταθμό.

– Μπρε, – κάμνει ο Τζαννής – πάμενε πίσω.

– Πάμενε – συμφωνεί και το Αντωνιό.

Η ώρα δέκα κι ακόμα ήφεγγε. Παίρνουν ένα μεγάλο δρόμο να γυρίσουν πίσω, να μια πλατεία και ένας μεγάλος κινηματόγραφος. Εκεί απ' όξω στις φωτογραφίες βλέπουν να στέκεται και μια κοπέλα σαν τα κρύα νερά.

– Έμπα της ρ' Αντωνιός – του λέει ο Τζαννής – ψώνιο φαίνεται.

Πιάνει εκείνος το πηγούνι του, κάνει πώς το χαϊδεύει και του απαντά:

– Όχι, έμπα της εσύ που ηξέρεις κι εγγλέζικα, εγώ είμαι αξύριστος.

– Δεν πειράζει Αντωνιό – τόνε παροτρύνει και πάλι ο Τζαννής – εσένα γλυκοκοιτά.

Τότες λοιπόν, κάμνει κουράγιο τ' Αντωνιό πάει κοντά της και της λέει γελαστά:

– Αλό ντάρλιγκ.

Εκείνη γυρίζει και του κάμνει μάνι-μάνι:

– Χουέρ γιου φρομ;

Τ' Αντωνιός χάρηκε κατευθεία. Πάει σου λέει, την έσφαξα κιόλας.

– Φρομ σάουθ Βροντάδο – της απαντά, έτσι απλά λες και ο Βροντάδος ήταν διχοτομημένος σε δύο κράτη, διεθνώς γνωστά, όπως η Κορέα και το Βιετνάμ, σε Βόρειο και Νότιο.

Τότες κι εκείνη του χαμογέλασε, ίσως να τόνε γνώρισε κι όλας γι' αυτό του λέει με καθαρή βρονταδούσικη προφορά:

– Τον Κουνενάκια – ένα νούμερο της γειτονιάς – τον ηξερετένε;

Το Αντωνιό για μια στιγμή έμεινε άφωνος. Σα να 'πεσε ο ουρανός και τόνε πλάκωσε. Κάνει ακόμα μια πατουνιά μπροστά, την εξετάζει πιο προσεχτικά και την εγνώρισε. Βάζει τότε τις φούχτες του στο πρόσωπο από ντροπή και μπήγει μια φωνή.

– Ηγουουού! – Γυρίζει πίσω και πάει στο Τζαννή.

– Τι έπαθες μωρ' Αντωνιό – τόνε ρωτά εκείνος γεμάτος περιέργεια.

– Ηγού ντροπής! – ξαναλέγει και του σφυρίζει στο αυτί: Είναι του παπά-Στρατή η κόρη – του παπά της ενορίας τους δηλαδή.

– Του παπά-Στρατή; – ξαφνιάζεται κι ο άλλος. Και πώς βρέθηκένε εδώ να;

– Έλα ντε!

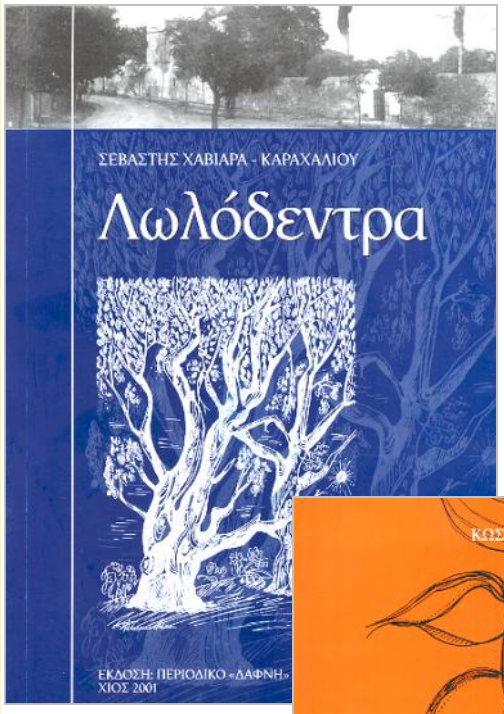
ΣΕΒΑΣΤΗΣ ΧΑΒΙΑΡΑ - ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ
Λωλόδεντρα
ΕΚΔΟΣΗ: ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΔΑΦΝΗ»
ΧΙΟΣ 2001

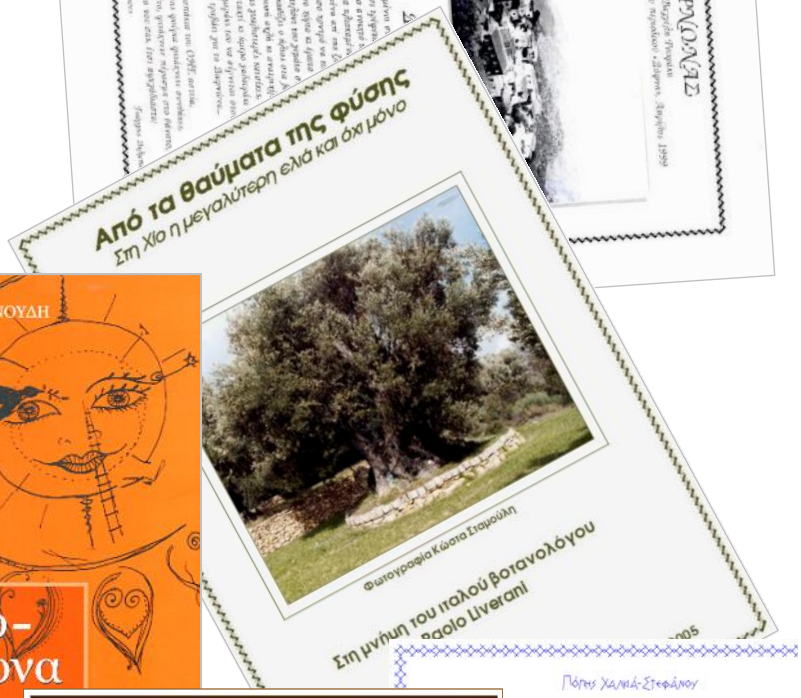
Από τα θαύματα της φύσης
Στη Χίο η μεγαλύτερη ελιά και όχι μόνο
Φωτογραφία Κώστα Σταμούλη
Στη μνήμη του ιταλού βοτανολόγου
Paolo Liverani
Πόπης Χαλκιά-Στεφάνου

ΚΩΣΤΑ ΑΜΠΑΝΟΥΔΗ
Πετρο-
χελίδονα
και
Ηλιο-
στάσια
ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΗ: ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «Δ
ΧΙΟΣ 2002

Ανταύγειες από
Την οργάνωση και την ευθύνη της εκδήλωσης είχαν
το
Περιοδικό
ΔΑΦΝΗ
Σε συνεργασία με τον
Καμποχώρων

Δρος Θεοχάρη Μιχ. Προβατάκη
Διευθυντού Υπουργείου Πολιτισμού
Οι Αρχαίοι Έλληνε
στη Βυζαντινή και Μεταβυζαν
Έκδοση Περιοδικό
Χίος 2003

Πατρίδα του Ομήρου
Ουδέν εν ανθρώποις μένει χρήμ' έμπεδον
εν δε το κάλλιστον Χίος έειπεν δήθ' αμί
«οία περ φύλλων γενεή τοιάδε και ανδρών»
Επτ. Σινωπίδη Δημοτίνης

«Ο ΑΡΜΟΝΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ»
Θέμα:
Η ομιλία που η Δρ Βιβλιολογίας
Μαρία-Ελευθερία Γιατράκου
αφιέντας στον Δαφνώνα
την Παρασκευή 4 Αρχιστάν 2000
στα πλαίσια των εκδηλώσεων
«Δαφνώνας 2000»
Την οργάνωση και την ευθύνη είχαν:
Η επιτροπή
Δαφνώνας
2000
Και το Περιοδικό
ΔΑΦΝΗ

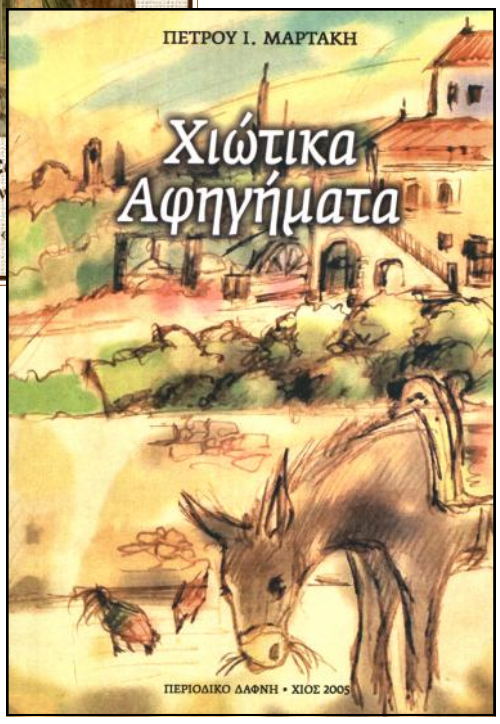
ΠΕΤΡΟΥ Ι. ΜΑΡΤΑΚΗ
Χιώτικα
Αφηγήματα
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΑΦΝΗ • ΧΙΟΣ 2005